БҮХЫ ОРОНУУДАЙ ПРОЛЕТАРИНАР, НЭГЭДЭГТЫ!

41-дэхи жэлээ гарана.

БУРЯАД ҮНЭН

КПСС-эй Буряадай обкомой, Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй, Министрнүүдэй Соведэй орган

№ 146 (10514) | 1964 оной июниин 21, воскресени | Сэн 2 мүнгэн

Оронойнмай суута хартаабхашан В. И. КУЗНЕЦОВОЙ бэшэгтэ харюу

ОНЬҺОЖОРУУЛГЫН АШАНЬ ЕХЭ

...үсэ, зөөри, саг багаар гарга... хартаабхын баян ургаса ...етнай Буряадай республикын ...абха ургуулдаг бүхы звено... хүсэнэб»... Иигэжэ Москва... ...ластиин суута хартаабхашан Кузнецовой бэшэhэниие мар...үйб. Энэ нүхэрнай хартааб...уулха хүдэлмэриие бүхыдэнь ...жоруулха тухай хөөрэнэ ха...аа. Иимэ бодолтойгоор манай ...ликын хартаабхашадта хан...иньшье ойлгосотой. Минии ...ада, манай эндэхи ажахынууд ...осо үүсхэлээ гаргаа hаа, хар... ургуулгада ямаршье бар хэрэглэнгүй байжа шадаха. ...кэ, зэмсэгүүд колхоз, совхоз ...дэ бии ха юм.

...hүүлэй 3—4 жэлэй туршада ...шной ургамалнуудые тарижа ...гби. Хартаабха ургуулхадаа ...э квадрадуудые гаргажа та...ди, зурууд хоорондын элдүү...э хэгдэжэ байдаг. Иигэжэ ...аhанайнгаа ашаар нёдондо бэшэ ургаса абааб. 58 гектар ...дээрэhээ га бүриин 86 цент... хартаабха хуряагаа hэмби.

...нөө жэлдэ звеномнай хар..., кукуруза ургуулха зорил... Бидэнэр бар хүсэ хэрэглэн...өөр 58 га поли дээрэ хартааб...уулжа, га бүриhөө 100 цент... ургаса абаха hанаатайбди. ...54 га газарта кукуруза та..., гектарай 250 центнер но... эшэ набшаhа хуряахабди. ...домнай машина зэмсэгүүд ...гаданхай. Зүгөөр хартаабха ...даг машина үгыбди, хуряал... эхилтэр манадта үгтэхэ юм. ...енодомнай 3 механизатор хү...г. Бидэ бултадаа оронойнгоо ...хартаабхашан Виктор Куз...вой хүтэлбэриидэг звеногой ...ай дүй дүршэлые шудалжа ...бди. Онол аргыень ажалдаа ...глэнэбди. Звеногоймнай гэ...—трактористнар Георгий По...ский, Михаил Овчинников гэг... хартаабха ургуулха газарые ...а үтэгжүүлhэн хойноо шанар...аар хахалаа hэн. Тиигээд май ...ын хоёрдохи арбан хоногто та...аа эхилээбди.

«МТЗ-50» тракторай хойноhоо ...абха hуулгадаг «СН-4А» ту...й тусхай машина шэрэгдэ... Тэрэ машинаар ажаллажа бай...а зүб квадрадуудые гаргахые ...ообди. Тарилга хэжэ байхадаа ...раа аммиагтай уhаар үтэг...жэ ябаабди.

...үрүүшын үдэрhөө ажалнай бү...этэйгээр эмхидхэгдээ. Ямаршье үлүү ябадал гаргангүйгөөр хүдэлмэреэ ябуулаабди. Полиимнай нэгэ захада үрэhэнэй хартаабха, минеральна үтэгжүүлгэ таhалгаряагүйгөөр зөөгдэжэ байгаа. Газарайнгаа захаар тойрохо үедөө агрегадта ажаллагшад үрэhөө машиныгаа бункер соо ашажа ябаа. Ажалнайшье hаатаагүй, гектар бүридэ 20 центнер үрэhэн гаргашалагдаа hэн.

Үшөө юу хэлэлтэйб гэбэл: тарилгамнай шанартайгаар хэгдээ. Хартаабхын үрэhэн ниигтэй газарта нэгэ адли гүнзэгыдэ булагдаа. Мүнөө бүхы полинууднай ногооржо, алишье тала руугаа тэгшэ квадрадуудтай болоод байна.

Хартаабхаяа hуулгаhанайнгаа hүүлдэ кукуруза тарижа эхилээбди. Квадратно-гнездовой аргаар таригдаа. Мүнөө ургаса харууhалгын хаhа орожо, энэ хүдэлмэриие удааруулангүйгөөр хэжэ байнабди. Хартаабхын полинууд борнойлогдожо буртаг үбhэнhөө сэбэрлэгдэнэ. Зүгөөр бидэнэр буртаг үбhэнэй газартаа бүхөөр үндэhэлхыень урда тээ газараа борнойлогшобди.

Совхозоймнай дирекци, партийна организаци хартаабхашадые урмашуулхын тулада хэмжээ хараалаанхай. Бидэнэртэ абтаhан ургасын хэмжээгээр түлөөhэн түлэгдэхэ юм. Энээнтэй хамта нэмэлтэ түлөөhэн иимэ хэмжээгээр үгтэхэ гэбэл:

а) полинууд дээрээ зүб квадрадуудые гаргаад, зурууд хоорондын элдүүрилгэ хоёр тала урууль унгэргэhэнэйнь түлөө абадаг гол салингайнь 30 процент хэмжээтэйгээр түлэхэ;

б) ургаса хуряалгые богони болзорто, шанар hайнтайгаар унгэргэбэлнь, түлөөhыень 50 процентээр ехэдхэхэ;

в) продукци абалгада мүнгэ зөөриин гаргаша хорооhонойнь, өөрынь үные түсэбөөр хараалагдаhанhаа хямдаруулhанайнь түлөө энээнhээ арьбалагдаhан мүнгэнэй 25 процентыень түлэхэ.

Иимэ хэмжээн маанадые бүри ехээр урмашуулна гээшэ. Иигэжэ ажаллажа байхадаа хартаабха ургуулха хүдэлмэриие оньhожоруулдаг болохын, тэрэнэй баян ургаса түйлахын, продукциин өөрынь үнэ хямдаруулхын хойноhоо оролдохошье ёhотойбди.

А. БАТЫШЕВ,
Улаан-Үдын столовонуудай трестын гахайнуудые шахан таргалуулха совхозой звеное даагша.

ХАХАД ЖЭЛЭЙ ДҮҮРЭТЭР 9 ҮДЭР ҮЛЭБЭ

Мал ажалай продуктнуудые гүрэндэ тушааха түсэб дүүргэhэн ажахынууд улам олошоржо байна

Гээгдэжэ ябагшад түрүүшүүлhээ жэшээ абагты!

★

ХАМНИИН hААЛИШАД ТҮРҮҮЛЭНХЭЙ

ЦАХИР. (**Телефоноор абтаба**). Хамниин XXII партсъездын нэрэмжэтэ колхозой (түрүүлэгшэнь нүхэр П. Б. Михеев, парткомой секретарь нүхэр Б. Д. Очиров) малшад ехэ амжалта түйлаба. Түс колхоз июниин 15-най байдалаар 3593 центнер hү абажа, гүрэндэ худалдаха хахад жэлэйнгээ түсэб үлүүлэн дүүргэбэ. Байгша оной түрүүшын хахад жэлдэ эндэхид 2800 центнер hү гүрэндөө худалдаха байhан аад, тэрэнээ 2826 центнертэ хүргэбэ.

Июнь hарын дүүрэтэр hү абаха хахад жэлэйнгээ түсэб холо үлүүлэн дүүргэжэ, даалгабариhаа гадуур үшөө 500—550 центнер hү худалдаха гэhэн уялга колхозой гүүртэнүүдэй малшад абанхай.

Энэ колхоз hаалиин 7 гүүртэтэй. Тэдээн соогоо нүхэр Б. Ц. Цоктоевой даадаг Хулзаргын hаалиин фермэ түрүүлнэ. Тэрэ гүүртын hаалишад хахад жэл соо 506 центнер hү hааха түсэбтэй аад, тэрэнээ июниин 15-да 100 центнерээр үлүүлэн дүүргээ.

Үнгэрhэн таба hарын туршада бүлэг үнеэдhээ 12512 литр гэхэ гү, али толгой бүриhөөнь 635 литр hү hааhан hаалишан Цырма Дашиева колхозой hаалишадай хамагайнь түрүүн ябана. Удаадахи hуурида hаалишан Бальжит Шагдурова гаранхай. Тэрэ малшан таба hарын туршада 12387 литр hү haaба. Энэмнай үнеэн бүридэнь хубааха болоо hаа, 619 литр хүртэнэ гээшэ.

Д. ДАШИЕВ,
Захааминай хүдөөгэй парткомой хүдэлмэрилэгшэ.

★ ★ ★

hААЛИШАДАЙ ҮГЭ

Республикын нииислэл шадар оршодог Улаан-Үдын үйлэдбэриин управлениин колхоз, совхозуудай hаалишад, мал адуулагшад, мал ажалай мэргэжэлтэд байд-байд гээд лэ олоороо сугларжа, үнгэрhэн үеынгоо дүн хамтаараа хаража үзэдэг, дүй дүршэлөө халан абалсадаг, саашанхи зорилгонуудаа тодорхойлдог заншалтай. Энэ ушар ехэ аша туhатай, hаалишадай ажал хэрэгтэ hайнаар нүлөөлдэг.

Мүнөө энэ управлени түрүү зэргэдэ гаранхай, бултанайнь урда алхална. Эндэхи «8-ое Марта», Калининай нэрэмжэтэ, «Восход», «Маяк» колхозууд, Эрхирэгэй совхоз бүришье hайн үрэ дүн түйлаа. Гэхэтэй хамта «Улаан Оронго», «Дружба» болон зарим ажахынууд өнрагүйгөөр хүдэлнэ. hү ехээр hааха түлөө тэмсэл тэндэ hулаар эмхидхэгдэнхэй.

Управлениин hаалиин фермэ, гүүртэнүүдэй хүдэлмэриин үнгэрhэн таба hарын дүн малшадай зүблөөн дээрэ согсологдобо. Энэ асуудалаар управлениин начальник нүхэр Н. Б. Иринчеев элидхэл хээ. «Маяк» колхозой hаалишан В. Ефремова, «8-е Марта» колхозой зоотехник В. Зайцев, Ивалгын туршалга-үйлэдбэриин ажахын hаалишан Р. Онгоева, «Дружба» колхозой hаалишан Е. Нестерова болон бусад нүхэд зүблөөн дээрэ hонирхолтой үгэнүүдые хэлээ.

Зүблөөндэ хабаадагшад хахад жэлэй дүүрэтэр түсэбhөө гадуур 5000 центнер hү гүрэндэ худалдахын түлөө социалис мүрысөө дэлгэрүүлхэ гэhэн уряалтайгаар управлениингээ бүхы hаалишад, үхэр адуулагшадта, мэргэжэлтэдтэ хандаба.

Май hарын дүнгөөр социалис мүрысөөндэ илаhан «8-е Марта» колхозой түлөөлэгшэдтэ хүдөөгэй парткомой, үйлэдбэриин управлениин болон аймагай Соведэй гүйсэдкомой дамжуулгын Улаан туг барюулагдаба. Мүрысөөндэ шалгарhан малшад Хүндэлэлэй грамота, үнэтэ бэлэгүүдээр шагнагдаhан байна.

А. НАГАСЛАЕВ.

ТҮРҮҮШҮҮЛЭЙ ХАЖУУГААР ШЭРГҮҮСЭЛДЭЭШЭД

Зунай зүлгэ ногооной үедэ үнеэн бүриhөө 1000 литр hү hааха гэhэн тэмсэл управлениин ажахынуудай hаалиин фермэнүүдэй малшадай дунда үдэр бүри улам эршэдэнэ. Мухар-Шэбэрэй үйлэдбэриин управлениин «Забайкалец» колхозой малшад жэлэй түрүүшын хахадта гүрэндэ 2880 центнер hү худалдаха түсэбөө хорин хоногоор урид, июниин 10-да дүүргэжэ, 2907 центнертэ хүргэhэн байна.

Хэрбээ үнгэрэгшэ жэлэйнь дүнтэй жэшэбэл, hураггүй ехэ илгаатай байха юм. Нёдондо июниин 10-най байдалаар тус колхоз гүрэндэ 1653 центнер hү худалдаа гэжэ данса дээрэhээнь уншанабди. Тиимэ болохолоороо, колхоз үнгэрэгшэ жэлэй энэ үеынхидэ орходоо 1254 центнер hү ехээр худалдаhан болоно бшуу.

Гүрэндэ hү худалдаха хахад жэлэйнгээ даабари управлени соогоо гансахан энэ колхоз дүүртээ бэшэ юм. Жэшээнь, аймагай 18 ажахынуудай гурбаниинь гүрэндэ hү худалдаха зургаа hарынгаа түсэб нэрэтэй түрэтэйгөөр дүүргээд, мүнөө 3-дахи кварталай түсэбөөр хүдэлжэ байна. Ямар ажахынууд бэ гээд дурдабал, «Дзержинский» совхоз, Калининай нэрэмжэтэ колхоз болоно. Эдэнэр 6 hарын түсэб тус тустаа 128—150 процентээр дүүргээ. Тиихэдэ «Рассвет», «Искра», «Победа», «Знамя Ленина» колхозууд хахад жэлэйнгээ түсэб үглөө мүнөө дүүргүүтэй байна.

Гэхэтэй хамта hү тушаалган хаа хаанагүй булта иимэ урагшатайгаар ябана гэжэ хэлэхын аргагүй. Илангаяа hү абалгаар, гүрэндэ худалдалгаар «Родина», «Заганский», «Путь Ленина» колхозууд, «Эрдэм», Охин-Булагай совхозууд управлени соогоо hүүл барижа ябаhаар.

Тээмэндэ «Знамя Ленина» колхозой малшад гүрэндэ hү худалдаха хахад жэлэйнгээ түсэб болзорhоонь урид дүүргэхын түлөө социалис мүрысөө үргэнөөр дэлгэрүүлэе гэhэн hайн hайхан үүсхэл гаргаhан байна. Тэрэ үүсхэлые управлениин колхоз, совхозуудай hаалиин фермэнүүдэй бүхы малшад үндэрөөр сэгнээ hэн. Тэрэ үүсхэл фермэ бүхэндэ үнгэргэгдэhэн суглаанууд дээрэ зүбшэн хэлсэгдэhэн юм.

hү hаалгаяа дээшэлүүлжэ, гүрэнэй үмэнэ абаhан түсэб, уялгаяа бодотоор дүүргэхын тула «Родина» колхозойшье малшад суглаа хураал хэhэн, шэнэ түсэб табиhан байха. Теэд хэлсэhэнэйнь удаа хэрэг ажалынь ондоо болоhон юумэ үгы, хуушанайнгаал түхэл соо байhаар.

Жэлэй түрүүшын зургаа hарын түсэб дүүргэхын тула колхозой hаалишад үдэр бүри 18,5 центнер hү худалдаха зэргэтэй. Мүнөө үень тэдэнэр гүрэндэ сүүдхын хэды шэнээн hү худалданаб гээд харабал, арай шамайхан 13—15 центнер худалдана. Иимэ байдалые хаража байгаад, колхозой хүтэлбэрилэгшэд, зооветмэргэжэлтэд, фермэнүүдые даагшанар дутагдалаа усадхаха талаар ямаршье хэмжээ абангүй, миин hуужа байдагынь гайхалтай.

hаянай бороо хура хаа хаанагүй ехээр орожо, зүлгэ ногоон пэгшын ургажа, мал хүхэ ногоондо яhала садаа бшуу. Гэбэшье мүнөө болотор фермын үнеэд зунайнгаа байрада оруулагдаагүй байhаар. hаяхан лэ 1-дэхи бригадын hаалиин фермын үнеэд Түгнын голдо асарагдабашье, үдэр hүнигүй адуулагданагүй, гурба удаа hаалга эмхидхэгдээгүй байhаар.

Тиихэдэ 2-дохи бригадын фермэдэхи байдал бүришье муу. Үнеэд үглөөнэйнгөө бэлшээридэ үглөөнэй 9 часта гаргагдадагшье ушар бии. Тиихэдээ заримдаа уhалагдадагшьегүй байха юм. Зунай зүлгэ ногоон дээрэ үнеэдээ садхаажа, hү hааляа улам дээшэлүүлхын орондо үдэ наран болотор тэдэнээ хорёодо хаагаад, хооhоор байлгахадань, hүн хаанаhаа абтахаб даа. Энээл энээнhээ болоожо, энэ артель гүрэндэ hү худалдаха хахад жэлэйнгээ түсэб июниин 10-най байдалаар 78 процентдэ хүргөө.

Б. ЖАМБАЛОВ,
манай штатнабэшэ корр.

ЖЭНГИРЭЭН ТАhАРНАГҮЙ

...рэндэ мал ажалай продукт...ые тушааха хахад жэлэй тү...аатагүй дүүргэхэ гэhэн тэм... оролсоhон Үдын голой мал...эршэ ехэтэйгээр хүдэлжэ бай... Мүнөө үедэ хонишодой хүдэл...э илангаяа халуун хаhа ... Хориин үйлэдбэриин управ...ин Үдын совхозой алишье от...идэ хонидой нooho хайша...а нэгэ жэгдээр, бэлэдхэл ...айгаар эхилбэ.

...ын совхоздо энэ жэл 39800 ...й хонид хайшалагдаха юм. ...э 8 шахуу мянган хонид хир...ихай. Харюусалгата энэ хү...эриин эршэ үдэрhөө үдэртэ ...адана. Хэрбээ долоон үдэрэй ...а тээ оройдоол 60 хүн нooho ...алалган дээрэ хүдэлжэ бай... hаа, мүнөө 130-аад хүн ха...на. Нooho хайшалалгын 6 ...тда бүхыдөө 96 машинка хү... Дүй дүршэл ехэтэй болоhон ...и түрүү хайшалагшад үдэртөө ...40 хони хиргажа, 60—70 ...грамм нooho абана. Жэшээнь, ...ия Капорская июниин 18-да ...онидые хайшалаа. Мүн На...а Холмогорова хайшалагша...аа дунда түрүү hуури эзэл... түлөө тэмсэнэ. Үдэртөө 34—...хонидые тэрэ хайшалжа, сол...бэрхэ эхэнэр гэжэ нэрээ ...уулна.

...дэнэр үдэ багта Тарбагатай ...нютагта түхеэрэгдэhэн нooho ...алалгын пункт хүрэжэ ерэ... Хүдэлмэринь түлэг дундаа ...а байба. Эндэ хүдэлдэг арбан ...хайшалагшад хонишон Мирон ...левой даадаг отарын hүүлшын 200-гаад хонидые хиргажа дүүргэhэн байба. Мүнөө Иван Рассадинай харууhалдаг хонидые хирганад.

Пунктые эрхилэгшэ Николай Николаевич Дорофеев сүлөө забдагүй. Хэды тиимэшье hаа, хүдэлмэриингөө үедэ ойро зуурын забhарлалга hамбаашалжа, бидэнтэй хөөрэлдэнэ.

— Совхозоймнай эгээн ехэ баялигынь нoohoн юм. Тиимэhээ бүхы хонидоо hайн шанартайгаар хиргажа, эрхим шанартай нooho гүрэндэ тушаахаяа оролдонобди. Нooho шанарайнь янзаар илгадаг мэргэжэлтэмнай дүй дүршэл ехэтэй хүн. Тэрэмнайл нoohoёо зүбөөр, hайн шанартайгаар илгаха гэжэ ехэхэн оролдолго гаргана. Хайшалагшаднайшье бүтээсэ ехэтэй ажалай түлөө тэмсэнэ. Үглөөнэй 7 часhаа үдэшэ орой болотор амарха сүлөөгүйл хүдэлнэ гээшэ,— гэжэ тэрэ хөөрөөгөө дүүргэнэ.

Нooho шэгнэдэг Марина hамган баhал тухагүй. «Сагаан алтан» таhалгаряагүй асарагдаад, шэгнүүр дээрэнь табигдана. Хэнэй отарын хонид хайшалагдабаб, хэды шэнээн нoohoн абтабаб гэжэ тэрэ алгадгүй нарин нягтаар тэмдэглэнэ.

— Хоёр үдэрэй туршада ахалагша хонишон Мирон Иннокентьевич Соболевой отара хиргагдаа. Бүхыдөө мянган килограмм нoohoн хайшалагдаа,— гэжэ Марина бидэнэртэ хөөрэнэ.

Адаглаад харахада нүхэр Рассадинай харууhалдаг хонидhoo бүришье ехэ нoohoн абтамаар. Шэгнүүр дээрэ табигдаhан зарим нэгэн хониной нoohoн гурбан килограмм татана.

Хониной нooho хайшалалган дээрэ ажаллажа байгаа эндэхи бүхы хүдэлмэришэд, хонишод июлиин 10—15 болотор «сагаан алта» хуряалгаяа сүм дууhаха зорилготой. Гүрэндэ нooho тушааха даабарияашье дүүргэхэбди гэжэ мэдүүлнэд.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Тарбагатайдахи нooho хайшалалгын пункт дээрэ.

Ц. БАБУШЕЕВ,
Авторай фото.

Дүршэлтэй хүнүүд ажаллана

ТҮНХЭН. 2600 хонитой «Маяк» колхозойхид хонин бүриhөө 3 килограмм 600 граммhаа бага бэшэ нooho абаха уялгатай. Нooho хайшалха хүдэлмэри hайн бэлэдхэлтэйгээр үгтагдаба.

Далахай гэжэ газарта тодхогдоhон хайшалалгын нэгэ пунктда ажаллаха хүнүүд томилогдожо, агрегадынь хүдэлгэгдэжэ захалба. Энэ хүдэлмэриие колхозой гэшүүн Санжихаев ударидана. Ажалаа хүтэлжэ шададаг хүн.

— Нooho хайшалалгада дүршэлтэй хүнүүд табигданхай. Ажалаа түрүүшын үдэрhөө бүтэсэтэйгээр эмхидхэжэ байнабди. Хэдэн зуугаад хонидой нoohoн хайшалагдаа,—гэжэ агрегадай начальник хэлэнэ.

Мүнөө тус колхоз хайшалагдаhан нoohoёо ябталжа, гүрэндэ тушаажа эхилэнхэй.

Н. ХАЗАГАЕВ.

ҺҮҮЛЭЙ МЭДЭЭСЭЛ

Н. С. ХРУЩЕВ Е. О. КРАГТАЙ ХЭЛСЭЭ ХЭНЭ

КОПЕНГАГЕН, июниин 19. (ТАСС). СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ Н. С. Хрущев Даниин премьер-министр Е. О. Краг хоёрой хоорондохи хэлсээн мүнөөдэр үргэлжэлүүлэгдээ. Али али талые hонирхуулдаг уласхоорондын шухалын шухала асуудалнуудаар, тэрэшэлэн СССР Дани хоёрой хоорондохи харилсаануудта хамаатай асуудалнуудаар хэлсээнэй үедэ тэдэнэр hанамжануудаа мэдэлсээ.

Хэлсээн хани халуун ориион байдалда үнгэрөө.

КОПЕНГАГЕН, июниин 19. (ТАСС). СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ Н. С. Хрущев, мүн Н. П. Хрущева «Англетер» гэжэ гостиница соо мүнөөдэр сайлалга эмхидхээ. Даниин премьер-министр Е. О. Краг hамгантаяа, Даниин правительствын гэшүүд, гүрэнэй ажал ябуулагшад сайлалга дээрэ байгаа.

Н. С. Хрущев Е. О. Краг хоёр сайлалгын үедэ хани ёhоной үгэнүүдые хэлээ.

ЯПОНОЙ ПРЕМЬЕР-МИНИСТР г-н Хаято ИКЭДЭДЭ

Японой ехэ аюулай болоhонтой —газарай хүдэлhэнтэй дашарамдуулан манай үнэн зүрхэнэй шаналалые г-н премьер-министр хүлеэн абыт.

Гэмтэгшэдэй гэр бүлынхидэ гүнзэгы ехэ шаналал дамжуулхыетнай гуйнаб.

Хүндэлэгшэ

Н. ХРУЩЕВ,
СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ.

1964 оной июниин 18.

Баясхаланта уулзалга

КОПЕНГАГЕН, июниин 20. (ТАСС-ай тусхай корр.) «Дани — СССР» гэжэ бүлгэмэй болон студентнүүдэй нэгэдэлэй гэшүүдэй суглаан үесэгэлдэр эндэ болоожо, суглаарагшад Советскэ правительствые толгойлогшо Н. С. Хрущевтой уулзаа. Хүндэтэ совет айлшаниие тэдэнэр хани халуунаар угтаа.

Н. С. Хрущев суглаарагшадай үмэнэ үгэ хэлээ. Энэ үгэнь угаа ехэ анхаралтайгаар шагнагдаа, нэгэнтэ бэшэ альга ташалганууд болоо.

Н. С. Хрущевой хэлэhэн үгэ радио болон телевиденеэр дамжуулагдаа.

СССР-эй Верховно Соведэй делегаци Индонези хани ёhoop аяншалхаяа гараба

Арадай саг зуурын консультативна конгрессэй болон харилсаа холбооной талаар арадай түлөөлэгшэдэй соведэй уряалаар СССР-эй Верховно Соведэй делегаци Индонези орохоёо июниин 19-дэ Москваhаа мордоо.

СССР-эй Верховно Соведэй Национальностьнуудай Соведэй депутат, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшын Нэгэдэхи орлогшо А. И. Микоян делегациие толгойлно. СССР-эй Верховно Соведэй депутадууд А. Т. Гончар, А. Пабенишев, И. В. Капитонов, А. Кахаров, К. Муртазаев, А. Н. Мясников, С. П. Павлов, С. Полимбетов, М. Ю. Салам-Заде, Г. И. Чоговадзе гэгшэдhээ делегаци бүридэнэ.

Нүхэд А. Н. Косыгин, М. А. Суслов, Б. Н. Пономарев болон бусад Внуковска аэродром дээрэhээ делегациие мордохуулаа. Мордохынгоо урда тээ А. И. Микоян хэблэлэй болон радиогой түлөөлэгшэдтэ иигэжэ мэдүүлээ:

— СССР-эй Верховно Соведэй делегаци харюу болгон Индонезидэ аяншалжа ошохонь. Энэ ушарта Индонезиин арадай ажабайдалтай танилсаха, энэ hонирхолтой, гайхамшаг hайхан орониие хараха байhандаа бидэнэр баясанабди.

Манай аяншалга совет болон Индонезиин арадуудай хоорондохи хани барисаае саашадань бэхижүүлгэдэ туhалха, бүхы дэлхэй дээрэ эб найрамдал бэхижүүлгэдэ туhалха. (ТАСС).

Арадай хинагшадай ажал хэрэг

ГАЗАР УҺАЛАЛГА—МАНАЙ ХИНАЛТА ДОРО

...ийно-гүрэнэй хиналтын дээдэ ...нютагуудтахи органууд, мүн ...туhалха бүлэг, постнууд ...нагүй байгуулагдаhаар жэлhээ ... байна. Арадай хинагшад гэ...этэйгөөр олон түмэндэ нэр...д энэ богонихон хугасаа соо ...ндоо аша туhатай нилээд ехэ ...бэелүүлээ, бэелүүлhээршье. ...совхоздо партийно-гүрэнэй хи... туhалха бүлэг 27 хүнhөө бү... байгуулагдаа hэн. Тэрэ бүлэ...элмэриие хүтэлбэрилхэ 5 хүн...ридэhэн бюро hунгагдаhан.

...бүлэгэй жэл соо хэhэн, бүтээ...ые тоолохо болоо hаа, нилээд ...аримта, жэшээнүүдые дурдажа ...ор. Зүгөөр бүлэгэй онсо анхар...э шухала асуудал тушаа тог...алгэрэнгыгээр үгүүлхэ сэдь... Манай совхоз жэлhээ жэлдэ ...жээлээр дуталдажа ондо оро...рээнhээ болоожо, мал адууhан ...гарзалдаг. ашаг шэмэнь ёhoop ...эгүй. Манай тэжээл ондоо тээhээ худалдагдажа абтадаг, мүнгэ зөөри ехээр гаргашалагдадаг.

Совхозой дирекци, партийна организаци, рабочком хадаа нэн түрүүн ниитынгээ малда бардам хүрэхэ бүдүүн, нэмэтэ тэжээл бэлэдхэхэ арга олохо тухай асуудалда онсо анхарба. Тиихэдээ уhалагдадаг сабшалан, таряалангай элдүүрилгые улам hайжаруулха гэhэн хэрэгые гол болгон абажа, ехэ хэмжээ ябуулганууды хараалба. Манай бүлэгэйхид тэрэ зорилго бэелүүлхэдэнь али бүхы туhаламжа үзүүлхэ, тэрэниие үдэр бүриин хиналта доро абаха гэжэ шиидэhэн бэлэй.

Манай совхоздо уhалагдадаг 1387 гектар таряалан, 3157 гектар сабшалан газарай бүридхэлэй дансын ёhoop тоологдодог. Тэрээнhээ 330 гектар таряанай газар (Нарин-Шэбэр, Ацагад) ханаабуудайнь эдэгэшэhэн дээрэhээ унинайшье уhалагдаагүй юм. Тиихэдэ бусадшье нютагуудай олон ханааб hубагуудта, хаалтануудта ёhотойл заhабари хэрэгтэй болоhон, 35—40 километр утатай hубагуудые шэнээр татаха шухала гэжэ тодорхойлогдоhон байгаа.

Совхозой газар дээгүүр шурьяжа байдаг олонхи горходнай жэжэхэн, зунай халуунда холо урдангүй ширгэшэдэг. Тиихэгүйнь тула тэдэнэй эхиндэ үбэлдөө тошо халяажа, мульhэн доошо ехээр хүргэжэ абаха гэжэ оролдогдоо. Хамтадаа 2 миллион кубометр хэмжээтэй мульhэн хүргэгдэhэн байха. Луговодууд Ж. Б. Раднаев, Ж. В. Базаров, Ц. Е. Бадмаев, Д. Дабаев, Н. Н. Интигринов, Ш. Н. Занданов, Б. Х. Санжижапов, Л. Гонсорунов, Д. Бадмацыренов, 75 наhатай пенсионер Д. Базаров гэгшэд энэ үбэлдөө шанга хүдэлжэ гараа гээшэ.

Мартын гараhанhаа хойшо мульhэн дээгүүр харуу адхажа, ханааб заhажа эхилэгдээ. Энэ хүдэлмэридэ 80 шахуу хүн хүдэлhэн. Тиихэдэ Таряатын, Монголой, Ацагадай ханаабууд (29 километр утатай) заhагдаhан байха.

Мартын 25-да луговодуудай суглаан болоожо, уhанайл гаража шадаха газарые шанар hайнтайгаар уhалха гэhэн асуудал тэндэ зүбшэн хэлсэгдээ. Тэндэ уhалагдадаг участок бүхэниие звено бүхэндэ даалгажа үгэhэн, тиигэжэ эзэтэй болгоhон байнабди. Уhалагдадаг газарые ашаг үрэ ехэтэйгээр ашагладаг болохо тухай нилээд ехэ туhатайшье хөөрэлдөөн болоhон. Мүн тэрэ суглаан дээрэ газар уhалагшадай, луговодуудай ажалай түлөөhэн, нэмэлтэ түлбэри, социалис мүрысөөнэй гурим зүбшэн хэлсэгдэhэн.

Иигэжэ совхоз доторнай газар уhалалгын урда тээ 86 хүнhөө бүридэhэн 36 звено эмхидхэгдээ, таhалагдаhан участогууд дээрээ гаража, хүдэлжэ захалhан. Эдэнэрэй хүдэлжэ байха үедэ арадай хинагшад звено бүхэниие тус тустаа даажа абаад, тэдэнэй ажалые үдэрhөө үдэртэ гэхээр шалгажа байгаа. Хиналта, эрилтын шангаар табигдаhанhаа болоожо, түрүүшын уhалалга хаhа саг соогоо хэгдэжэ, гол түлэб майн 20 багаар нэгэдэхи уhалалга дүүрэhэн жэшээтэй.

Сабшалан, таряалан сэбэрлэлгэдэ анхарал мүн лэ нилээд хандуулагдаа. 207 гектар сабшалан дискээр, 36 гектар борнойгоор элдүүрилэгдээ. Гадна горитой дайдын шулуун болон буса буртаг зүйлнүүд сэбэрлэгдэhэн байна. Энэ хабартаа 4—5 дахин воскресник эмхидхэгдэжэ, тэндэ 487 хүн хабаадаhан байха. Манай бүлэгэй, постнуудай гэшүүд энэ хэмжээ ябуулгын хэгдэжэ байхада гансал шанар шалгаад ябаа бэшэ, харин ажал хүдэлмэри эмхидхэлсэhэн, хүтэлбэрилhэн юм.

Газар уhалалгын, сабшалан hайжаруулгын хүдэлмэриин түрүүшын шатын дүүргэгдээд байхада, звенонуудай энэ хабартаа хэhэн бүхы ажалынь шалган үзэхэ, тушаан абаха зорилготойгоор тусхай комисси хүдэлбэ. Тэрэ комисси манай хиналтын бүлэгэй үүсхэлээр эмхидхэгдэhэн, тэрэнэй хүдэлмэридэ гэшүүд бүхэн хабаадаhан байна.

Звено бүхэн газар уhалалгые hайнаар, шанартайгаар унгэргөө гэхын аргагүй. Зарим тээ дутуу дунданууд элирүүлэгдээ. Жэшээнь, Таряатын 118 гектар газарые нүхэр Жигжитовэй звено уhалhан юм. Тэдэнэр газар дээгүүр хэбтэhэн hургаар, hаднагуудые суглуулжа абаагүй, 2 гектар добуунинаг газарта уhа гаргажа шадаагүй байшоо.

3-дахи отделенидэ кукуруза тариха уhанай участогай 7 гектарынь голоhон байгаабди. Эндэхи газарые тракторист Дондок Доржиев муугаар хахалhан байгаа. Тэрэнээ ямаршье түлөөhэгүйгөөр өөрөө hүниндөө хахалжа, шанартань хүргэhэн байха. 2-дохи отделенидэ мүн лэ голодоhон олдоhон. Тэдэ бүгэдэн дары усадхагдаhан, гэмтэ нюурнууд зэмэлэгдэhэн бшуу.

Уhалагдадаг газарые ашаг үрэ ехэтэйгээр эдлэхэ талаар совхозой хараалhан хэмжээ ябуулганууды бодотоор, шанар hайнтайгаар бэелүүлхэ хэрэгые хинан шалгахадаа манай бүлэг гансал өөhэдынгөө хүсөөр бүтээгээ бэшэ. Бидэ бүлэгэйнгөө дэргэдэ ниитын хинагшадhaa бүридэhэн 4 пост байгуулhан байхабди. Сабшалан, таряалан уhалалгаар, ороohото, мүн тэжээлэй ургамалнуудые харууhалгаар, овощ ба хартаабха ургуулгаар иимэ постнууд мүнөөшье хүдэлжэ байhаар. Эдэнэр манай үдэр бүриин туhамаршад гээшэ. Ехэл хүдэлмэри хэдэг, ниитынгээ ажахы тушаа сэдьхэл бодолоо табижа, hанаагаа зобожо ябадаг нүхэд мүн.

1964 ондо совхознай бүхыдөө 42 мянган центнер үбhэ, 96 мянган центнер шэмэтэ тэжээл, 19 мянган центнер малай тэжээл болохо ороohо тарянай зүйл абаха гэhэн зорилготой. Тэдэниие абаха тэмсэлдэнь манай арадай хинагшад өөhэдынгөө хубита оруулалсажа байhаниинь элеэр харагдана.

Д. ДАМБАЕВ,
Улаан-Үдын үйлэдбэриин управлениин Эрхирэгэй совхозой партийно-гүрэнэй хиналтада туhалха бүлэгэй түрүүлэгшэ.

ИНТЕНСИФИКАЦИИН АСУУДАЛ

Үйлэдбэреэ тусхай мэргэжэлтэй болгохо гэбэл—хүтэлбэреэ шэнэдхэн хубилгаха

Манай Хурамхаанай совхоз хэдэхэн жэлэй саада тээ байгуулагдаһан. Тиимэшье һаа, тэрэнэй ажал ябуулгын сэгнэлтэдэ ямаршье тиимэ хүнгэлэлтэ гэжэ байха зэргэгүй. Өөрынгөө ажал хүдэлмэри сэгнэхэдээ тон харюусалгатайгаар хандаха ушартайбди. Зүгөөр совхознай дааб дээрээ хангалтагүйгөөр хүдэлнэ. Үшөө арьбан олзотой ажахы боложо шадаагүй, олон һалбаримнай гарзатаһаар. Үнгэрһэн жэлдэ һү, мяха абалган дээрэ гарзатаабди. Тэрэ гарза, нооһоной, орооһо тариянай олзоор харюулагдаа. Нёдондо бүхы олзомнай 98 мянган түхэриг болоһон юм.

Продукциин өөрынь үнэ юундэ үнэтэйһөө боложо гарзада орогдоно. Жэшээнь, центнер һүнэй өөрынь үнэ 21 түхэриг 10 мүнгэтэ болоһон. Харин түсэбөөрөө 14 түхэриг 40 мүнгэтэ байха байгаа. Эбэртэ бодо малай нэмэсын центнер бүхэн 67 түхэриг 20 мүнгэнэй орондо 93 түхэриг 20 мүнгэтэ, гахайн —115 түхэриг 70 мүнгэнэй орондо 216 түхэриг 70 мүнгэтэ болоһон зэргэтэй.

Продукциин өөрынь үнэ юундэ игэжэ хэмһээ гаратараа үнэтэй болоноб? Шалтагаанууд олон. Ехэнхи ушарта үйлэдбэриеэ ёһоор томодхожо, тусхай мэргэжэлтэй болгожо шадаагүй дээрэһээ болоно. Үйлэдбэри хадаа томодхогдонхой, тусхай мэргэжэлтэйгээр эрхилэгдэдэг байбал, тэрэнэй гаргаһан продукциин өөрынь үнэ хямда байха зэргэтэй гэһэн хуули ёһон бии ха юм даа. Энээн тушаа Н. С. Хрущев тон һонирхолтойгоор хэлээ һэн гэбэл: **«Мал ажалые дахин хаража үзэхэдөө өөһэдынгөө бүхы хүдэлмэриие мэргэжүүлгэһээ эхилхэ хэрэгтэй. Тиимэ юумэ хээгүй хадаа колхоз, совхозууд урагшаа алхахагүй, мал ажал мүнөө үеын хэмжээндэ хүрэн хүгжэхэгүй».**

Манайшье ажахы нэгэл тогтооһон хэмжээндээ байһаар. Тиэд урагшаа эрид шууд алхаха саг тулаа. Совхозойнгоо үйлэдбэриие мэргэжүүлхэ, томодхохо гэһэн асуудалые зүбөөр бодомжолон шиидхэжэ, ажахыгаа ашаг олзотой болгохо гэһэн эрилтэ ажабайдал табина.

Бидэ энэ хүдэлмэриие юунһээ эхилээбиибди? Нэн түрүүлэн ажахынгаа хүтэлбэриие шэнэдхэн хубилгаабди. Яахадааб гэбэл, үйлэдбэриие мэргэжүүлгэ хадаа нэн түрүүлэн тэрэнэй һалбаринуудай хүтэлбэриие мэргэжүүлхэ гэһэн шухала эрилтэ табина. Тиимэһээ ажахы, һалбари доторой мэргэжүүлгэ байгуулхадамнай хуушанай отделенинууд тусхай мэргэжэлтэй болоһон бригадануудые зүбөөр ударидажа шадахагүй зэргэтэй болоо. Энээнһээ боложо отделени гэшэмнай хайшаа юумэ гээшэб гэжэ хаража үзэхэ баатай болообди. Отделени хадаа нэгэ заахан колхозой үгтэй болоно. Тэндэ түрэл бүхэнэй мал байдаг, янза бүриин ургамалнууд таригдадаг юм. Отделениие эрхэ түлөөлэгшэ ехэтэй эрхилэгшэ хүтэлбэрилдэг. Ехэдээл һаа эрхилэгшын хажууда зоотехник гү, али агроном хүдэлдэг. Зарим отделенидэ нимэ мэргэжэлтэд байдагшьегүй һэн. Иимэ байхалаараа зоотехническэ, агрономическа заабари хадаа имагтал эрхилэгшээр дамжуулан үгтэдэг, үгышье һаа, тэрэ өөрөө шадаха зэргээрээ түйладаг байгаа.

Имэ эмхидхэл хадаа малай фермэнүүдые, тракторно-тариян ажалай бригаданудые, иланхаяа шухала һалбаринуудые мэргэжэл түгэсөөр хүтэлбэрилхэ арга олгодоггүй байһаниинь мэдээжэ. Хэдышье дүй дүршэлөөр баян, дээдэ эрдэмтэй эрхилэгшэ байг, тэрэ гансаараа һү, мяханай үүлтэрэй үхэр, хони үсхэбэрилхэ, мүн үүлтэр һайжаруулха хүдэлмэри, залуу мал түлжүүлхэ, элдэб олон ургамалнуудые ургуулха, урэһэнэй хэрэг эрхилхэ гэхэшэлэн эдэ шухала асуудалнуудые дууһан яагаад мэргэжэл түгэсөөр шиидхэжэ шадахаб даа. Мал ажал болон тариян ажал хүгжөөлгые хүтэлбэрилхэ хэрэгтэ мүнөөшье ехэ шанга эрилтэ табигдадаг болоо ха юм. Нютагай дүй дүршлэ хэрэглэхэһээ гадна, орон доторхи, мүн гадаадын түрүү онол аргануудые хараада абаха, үйлэдбэридөө үргэнөөр нэбтэрүүлхэ хэрэгтэй болоно бшуу.

Эдэ бүхы зүйлнүүдые гансахан эрхилэгшын, туһалагшанарай яашье диилэхэ аргань үгы. Энэ хадаа хүтэлбэрилэгшэдэй мууһаа болоно бэшэ. Яагаашье хадаа эдэнэр юрэнхы хүтэлбэреэр бүхы ажал ябуулгаяа хизаарлаха баатай болоно гээшэ. Сэхынь хэлэхэдэ, отделени гээшэмнай худөө ажахые юрэнхыгөөр хүтэлбэрилжэ байһан үе сагта байгуулагдаһан гуримай нэгэ наһаяа хүсэһэн үлэгдэл шуу. Мүнөө энэ шата урагшаа дабшалгадамнай һаад хэдэг хаалта болоод байна.

Үнэндөө хадаа олон отделенитэй байхада малые түрэл түрэлөөрнь, эрэ эмээрнь, наһа жэлээрнь илгажа, нэгэ газарта олоор барижа, нэгэ янзын продукци ехээр абадаг болохо, малшадые ямар нэгэн ажалда мэргэжүүлхэ арга огто олгодоггүй һэн. Ихэлээрээ отделени гээшэ хүтэлбэридэхи үлүү шата, һаад ушаруулдаг зүйл болоһон дээрэ тоологдоно.

Отделениин шанараа буураһан ушар ганса энээгээр дүүрэнэ бэшэ. Отделенинууд урдань имагтал өөһэдынгөө тала харадаг байһан. Тиимэһээ совхозой дирекциин техникэ, элдэб материал болон тэжээл зүбөөр ашаглаха, хубаарилан хэрэглэхэ гэхэдэнь элдэб түбэг ушардаг һэн.

Энэ асуудалые зүбшэн хэлсэһэнэй удаа бидэ отделенинһээ арсаа һамди. Отделенинууд үгы болгогдоһоор һараһаа үлэжэ байна. Хүтэлбэриимнай бүридэл иимэрхүүгээр эмхидхэгдэнхэй гэбэл: дирекци — отделени — бригада (фермэ) гэжэ байһанай орондо дирекци — тусхай мэргэжэһэн бригада гэжэ тогтоогдобо. Ажахые гурбан шата дамжуулан хүтэлбэрилдэг гурим хоёр шатада оруулагдаба бшуу. Энээнэй ашаар совхозой захиргаанай аппарадһаа 18 хүн сүлөөлэгдөө. Салин хүлһэнэй жэлэй фонд 11 мянган түхэригөөр алмагдаха зэргэтэй болобо.

Мүнөө олон шатата хүтэлбэриин усадхагдаһанай эзэсэ гансахан салин хүлһэн дээрэньшье алмалта хэгдэнэ бэшэ, үшөө ондоо һайн юумэнүүд түйлагдана. Совхоз доторнай гурбан тракторно-тариян ажалай бригада эмхидхэгдэд, хүдэлжэ байна. Тэдэнэр товарна орооһо тарян хуряажа абаха юм. Тиихэдэ тракторно-тариян ажалай үшөө 2 бригада баһа эмхидхэгдэжэ, тэжээлэй ургамалнуудые ургуулха мэргэжэлтэйгээр хүдэлнэ. Тусхай мэргэжэлтэй болоһон хонин ажалай хоёр бригада бии. Тиихэдэ эбэртэ бодо мал дээрэ гурбан бригада байгуулагдаа. Тэдэнэй нэгэниинь һү абаха, хоёрдохинь — залуу мал түлжүүлхэ, гурбадахинь — үсхэбэрилгэ эрхилхэ мэргэжэлтэй байха. Мүн гахай үсхэбэрилхэ, адуу үсхэбэрилхэ ондо ондоо тусхай хоёр бригада эмхидхэгдэнхэй.

Тусхай мэргэжэлтэй болоһон эдэ бригаданууд сэхэ дирекцидэ мэдэлтэй, тэдэнэр бэе бэеһээ заашье дулдыдахагүй, өөһэд өөһэдөө продукци абаха үйлэдбэриин даабаритай. Бүтэдээ ажахын тоосоондо оруулагдаһан.

Тусхай мэргэжэлтэй болоһон бригаданудые мэргэжэлтэй хүтэлбэрилэгшэдөөр бэхижүүлхэ асуудалда анхаралаа ехээр хандуулнабди. Тэдэниие агрономууд, зоотехнигүүд, ветеринарнууд болон механизаторнуудаар ударидуулха эхин табигдаа. Хонин ажалай тусхай нэгэдэхи бригадые дээдэ эрдэмтэй зоотехник Карл Эрдынеев, хоёрдохи бригадые ветфельдшер Бадма Майжеев хүтэлбэрилнэ. Тракторно-тариян ажалай тусхай нэгэ бригадые агроном Панани Будаев даанхай. Бэшэ хоёр бригадые олон мэргэжэлтэй механизаторнууд ударидана.

Тусхай мэргэжэлтэй болоһон бригаданудые совхозой дирекци главна мэргэжэлтэдээр дамжуулан хүтэлбэрилнэ. Жэшээнь, тариян ажал дээрэхи бригаданудые главна агроном, тиихэдэ мал ажалдахи бригаданудые главна зоотехник, мүн главна ветеринарна врач сэхэ хүтэлбэрилдэг юм.

Игэжэ совхозойнгоо үйлэдбэриин һалбаринуудай хүтэлбэрилгые урдаһайхидал отделенинүүдээр дамжуулан бэшэ, харин иимэ шэнэ гуримаар эрхилдэг болоходомнай мэргэжэлтэдэй үүргэ пилээд дээшэлэжэ. Мүнөө мэргэжэлтэд болон үйлэдбэри дээрэ сэхэ хүдэлэгшэд хоёрой хоорондо бии байһан хүтэлбэри дамжуулдаг нюур отделениие эрхилэгшэд зайсуулагдаба. Игэжэ өөрынгөө дураар элдэб зүхиралта, заабари үгэжэ байдаг, ямар нэгэн хэмжээ ябуулга өөрөө мэдээд хэдэг зууран дахын хүн үгы болоһон. Мэргэжэлтэ хадаа үйлэдбэритэй сэхэ холбоотой болохо, урдынхидал зүбшэл үгэлгын үүргэ дүүргээд ябадаг ушар болюулагдаба. Мүнөө мэргэжэлтэ хадаа эмхидхэлэй бодото хүдэлмэри өөрөө бэелүүлэгшэ болоо бшуу. Мэргэжэлтэ бүхэн эмхидхэлэй хүдэлмэри ябуулха эрхэ түлөөлгөөр дүүрэн, материальна болон мүнгэ зөөритэйшье, мэдэрэлээршье баян хүтэлбэрилэгшэ болохо шадаба. Агроном, зоотехнигэй үүсхэлэ бадаруулха харгы улам үргэдэбэ.

Тэдэ бригаданууд ехэ эдэбхи үүсхэлтэйгээр, бодомжотойгоор, далисэ ехэтэйгээр, хүдэлнэ. Жэшээнь, урдань тугал түлжүүлгэ ехэ үнжагайгдаг һэн. Тиигэжэ үлүү ехэ хүсэн, зөөри зөөнэ гаргашалагдадаг байгаа. Тугал түргөөр түлжүүлхэ тушаа урдань ёһоор анхардаггүй байгаабди. Тугалай зунай бэлшээридэ гаргагдахадань түлжүүлгэ, шахалгаяа мартажархидаг шахуу агша һэн. Тугалнуудта концентрат бүри үгтэдэггүй, машиндагдаһан һүн хоһо таһалдадаг бэлэй. Гансал ногоонто найдалгаар хүсэлөө хизаарладаг байгаа. Энэ найдалга харюулхашьегүй даа. Декабрь, январь, февраль соо түрэһэн тугалнууд бэлшээридэ гарахынгаа урда 130—180 килограмм татадаг байгаа һаа, май, июнь, июль; август, сентябрь һаранууудта адуулганда ябаһан мүртөө заашье нэмэдэггүй зэргэтэй һэн. Заримаа доошоошье ородог бэлэй.

Нёдондо, урда жэлнүүдтэйшье нимэрхүү байдалтай байгаабди.

Тугал түлжүүлхэ тусхай мэргэжэлтэй бригада бии болгоод байхада харууһалганай эмхидхэлдэ өндөөгоор хандадаг болоогдоо. Нэн түрүүлэн тугал түлжүүлгэ, шахан таргалуулга бүхэли жэл соо эрхилэгдэдэг болонхой. Энээнэй түлөө эмхидхэлэй ехэхэн хүдэлмэри хэгдэжэ байна. Сахалида тугал шахадаг байра баригдаа. Дылык гэжэ газарта тиимэ байра баригдажа байна. Тэдэмнай түхэре и жэл соо ашаглагдаха. Зундаа хээрын ногоогоор тэжээхэһээ гадна, фермэ шадар горох, обёосой холисо таригдана. Тэрэ тусхай гуримай ёһоор тугалда эдюулэгдэхэ байна.

Үбэлэй хүйтэн сагта тугалнууд дулаан байрада байлгагдаха. Нёдондо үбэл буруунуудые хорёо соо байлгажа эдеэлүүлээбди. Толгой бүридэнь тэжээлэй 9—10 единицэ үгтэһэн байгаашье һаань, тэдэмнай оройдоо нэмэгүй юм. Нёдондо үбэлдөө килограмм нэмэсэ бүхэндэ совхоз тэжээлэй 20 единицэ гаргашалһан байна. Нэгэ единицэ хадаа 6 мүнгэтэ юм. Ихэлээрээ килограмм нэмэсэ түсэбөөр хараалһанһаа хоёр дахин үнэтэй болоһон жэшээтэй. Гадна үшөө салин хүлһэн малшадта түлэгдөө ха юм. Үбэлдөө малаа газаа хуһамаг соо байлгажа эдеэлүүлхэ гээшэ хии ехэ гаргаша хэхэһээ бэшэ ондоо юумэндэ хүргэнэгүй.

Тугал түргөөр түлжүүлгэ совхоздо ехэл ашаг ехэтэй хэмжээн гээшэ. Эбэртэ бодо малаймнай 55 процентынь томо ба эхэ болгогдохо залуу мал, 27 процентынь энэ жэлэй тугал, 18 процентынь буруу, шэнэ хашарагууд. Энэл 18 процентынь тушаагдаха үхэр болоно. Тиэд энэ жэлэй түсэб дүүргэлгэндэ хаанашье хүрэхэгүй толгой.

Тиимэһээ жэлэй эсэс багаар зарим тугалнуудаа тушааха ушартайбди. Тэрээн дээрэһээ болоходоо тугалнуудаа һайса эдеэлүүлжэ, түргөөр шахаха хэрэгтэй болоно бшуу.

Энэмнай ашагтай байха гү? Тоо мэдээнь гаргаад байхада, түргэн түлжүүлгэ аргагүй туһатай хэмжээн болоно. Тугалые 3 һара соо түлжүүлжэ, 100 килограммаар шэгнүүрыень нэмээхэдэ 59 түхэриг 85 мүнгэн гаргашалагдаха. 3 һара болоод байхадань шахажа эхилхэ. Сүүдхэ соо 800 граммаар нэмээхэ дээлгабари үгтэнэ. Энэмнай һара соо 24 килограмм болоно. Тэрэнэй өөрынь үнэ 14 түхэриг 90 мангэтэ гэхэ гү, али центнер нэмэсэ 59 түхэриг 60 мүнгэтэ гээшэ. Энэмнай түсэбөөр хараалагдаһан өөрынь үнэтэй хабаатай. Үбэлэй үедэ иимэ байха. Тиихэдэ зунай сагта шэгнүүрэй нэмэсын өөрынь үнэ 30 түхэриг хүрэтэрөө хямдарха жэшээтэй. Һайнаар түлжүүлэгдэһэн тугалай центнер мяханай өөрынь үнэ совхозой гүрэндэ тушаагдаһан мяханай сэнгһээ 73 түхэригөөр доогуур болохо байна бшуу.

Тиихэдээл үйлэдбэриие, тэрэнэй һалбаринуудые мэргэжүүлгэ хадаа туһатай, ашагтай байна. Тугал түргөөр түлжүүлдэг бригадаархин нарай малда ямар харууһан, ямар тэжээл хэды багта, хэды шэнээн хэрэгтэй болохоб гэжэ мэдэхэ, тэрэниие нарин нягтаар сахиха ушартай. Биостимуляторнуудые, антибиотигуудые, карбамидые үргэнөөр хэрэглэхэ арга ологдоно.

Ажал хэрэгтээ шуналтайгаар хандадаг, али бүхы зүйлнүүдтэ, заашье байг, оншотойгоор анхардаг, шэнэ онол арга, дүй дүршэл үргэнөөр нэбтэрүүлдэг ушар совхозоймнай тусхай мэргэжэлтэй болоһон алишье бригадын ажабайдалда үзэгдэнэ. Үйлэдбэриин тусхай мэргэжэл шэлэн олижо, томодхожо эрхилхэ гээшэ хүдөө ажахые хурдан түргэнөөр хүгжөөхэ гэһэн партиин табиһан хараа шэглэлые, хүдөө ажахын хүтэлбэриин хэмжээе дээшэлүүлхэ гэһэн эрилтые бэелүүлгын түрүүшын алхам болоно.

А. НОВОЛОДСКИЙ,
Баргажанай үйлэдбэриин управлениин Хурамхаанай совхозой директор.

Ажалай үдэр дүүрэбэ. Экскаватор заһабарилга дээрэ хүдэлһэн слесарьнүүд-коммунис ажалай ударнигууд (баруун гарһаа) С. Дружинин, А. Тихонов, В. Большаков гэгшэд халаанайнгаа даабари холо үлүүлһэн байна. Первомайска руднигай начальник А. А. Балдаев (наада талаһаа) тэдэнэрые ажалай амжалтаар амаршалаад, хөөрэлдэжэ байна.

Ф. СОРОКИНОЙ фото.

АЖАЛАЙНГАА ДҮН СОГСОЛХОДО...

Долоон жэлэй даабариие болзорһоонь уридшалан дүүргэхэ гэжэ шармайн оролдожо байһан түрүүшүүлэй, замай залуушадай слет һаяхан локомотив-вагон заһабарилгын заводой Культурын ордон соо болобо. Железнодорожно районой предприяти, организацинуудай коллективүүд ажалдаа шалгаржа, коммунис ажалай ударник болоһон нүхэдөө энэ слёдто эльгээбэ.

Партиин Железнодорожно райкомой секретарь Н. И. Бизюкин районой замай залуушадай түрүүшын слет нээгээ. Нэрьемэ альга ташалгаар угтагдаһан пионернүүд ахамад нүхэдөө, эхэ эсэгэнэрээ амаршалжа, саашадаа ажал хэрэгтээ бүри ехэ амжалта түйлахыень хүсэбэ.

— Коммунис ажалай түлөө хүдэлөөн жэл ерэхэ бүри хүгжэжэ, эдэбхи үүсхэл гарган ажалладаг замай залуушад олошоржо байһаар. Энээниие тоо баримтанууд гэршэлэн харуулна,— гэжэ элидхэлнэ, партиин райкомой секретарь Л. В. Антонова тэмдэглээ. 1959 ондо коммунис ажалай түлөө мүрысөөндэ 1850 хүн хабаадалсадаг байгаа һаа, мүнөө 28 мянган ажалшад ажалдаа шэнэ ёһоор хандаха, шэнэ ёһоор ажаһууха гэжэ оролдоно. Районой 41 предприяти, 1035 цех, участок, бригада коммунис ажалай коллективэй нэрэ зэргэдэ хүртэхөөр тэмсэнэ. 12 мянга гаран түрүүшүүл коммунис ажалай ударнигай нэрэ зэргэтэй болонхой. 5-дахи автотранспортна ажахын жолоошон Д. Б. Мункуев, түмэр замай Улаан-Үдэ станциин вагонно депогой ахалагша осмотрщик И. И. Шаронов, лесотехническэ училищиин багша Л. М. Савина, трамвайн жолоодогшо В. П. Черных, тепловозой машинист А. П. Березкин болон бусад эрхим нүхэд ажал хэрэгээрээ шалгаржа, жэшээ харуулжа ябана. «Теплоэлектроцентралиин», Улаан-Үдэ станциин конструкторнуудай резервын, 72-дохи, 95-дахи магазинуудай коллективүүд хүндэтэ нэрэ зэргэдэ хүртэнхэй.

Коммунис ажалай түлөө мүрысөөнэй хүгжэхэ, үргэн далайсатайгаар дэлгэрхэ бүри тэрээндэ олон һалбариин хүдэлмэришэд хабаадалсана. Энэ мүрысөөнэй үүсхэгдэһэн түрүүшын жэлдэ тэрээндэ ганса материальна үйлэдбэриин хүдэлмэришэд хабаадалсадаг байгаа, коммунис ажалай бригада ударнигуудай нэрэ зэргэдэ хүртэлсэхэ гэжэ худалдаа наймаанай, ниитын эдеэ хоолой, элүүрые хамгаалгын, арадай гэгээрэлэй хүдэлмэрилэгшэд мүрысэдэг болоо.

Шэнэ ёһоор ажаллаха, ажаһууха гэжэ мүрысэгшэд коллективэйнгээ ажабайдалда эдэбхитэйгээр хабаадалсана, юрэнхы бэлэдхэлээ, эрдэм мэргэжэлээ саг үргэлжэ дээшэлүүлдэг болоо. Ажалай түрүүшүүл ниитын организацинуудта һайн дураараа хабаадалсажа, үйлэдбэриин олон шухала асуудал шиидхэлсэнэ. Ниитын конструкторнуудай, экономическа шэнжэлгын нормо тогтоолгын бюродо 400 хүн һайн дураараа хабаадалсана. Техническэ дэбжэлтын университет, коммунис ажалай һургуулинуудта олон ажалшад һуралсадаг.

Ажалшадай дунда социалис мүрысөө үргэнөөр дэлгэрүүлһэнэй ашаар район табан һарынгаа түсэб амжалтатайгаар дүүргээд, нэгэ миллион түхэригэй продукци даабариһаа гадуур үйлэдбэрилбэ. Ажалай бүтээсэ 104,7 процент хүргэгдөө, байрын талмай ашаглалгада тушааха түсэб үлүүлэн дүүргэгдээ.

Элидхэлшэ, үгэ хэлэһэн нүхэд коммунис ажалай түлөө мүрысөөнэй ехэ нүлөө үзүүлдэг, тэрэниие саашань хүгжөөн дэлгэрүүлхэ тухай тэмдэглээ, бии байһан дутагдалнуудые элирүүлээ, тэдэниие зайсуулха зам, хэмжээ ябуулгануудай бии байһан тухай хөөрэлдөө. «Буржелезобетон» нэгэдэлэй 4-дэхи филиалай, горпромкомбинадай, хирпиисын заводой хүдэлмэришэдэй үсөөниинь энэ мүрысөөндэ хабаадалсана гэжэ шүүмжэлэгдэбэ.

—Манай коллектив коммунис ажалай коллективэй нэрэ зэргэдэ хүртэхын түлөө 4-дэхи жэлээ мүрысэжэ байнхай, энэ туршада һайн ур[...] түйлаабди,— гэжэ түмэр замай ст[...] циин локомотивна депогой сл[...] П. Шайдуров хэлээ. Депогоймнай [...] түрүүшүүл коммунис ажалай уд[...] юм. Мүн коммунис ажалай колле[...] вэй нэрэ зэргэдэ инструменты[...] цехэйхид хүртэнхэй. Олонхи хү[...] мэришэд техникум, институт х[...] мэришэн-залуушуулай үдэшын [...] гуулида һуралсана.

Улаан-Үдын ТЭЦ-эй котельна[...] хэй электро-гагнуурщан О. К[...] чиков коммунис ажалай түлөө [...] лөөнэй хүгжэжэ байһан тухай [...] рэбэ. Долоон хүнһөө бүридхэг[...] манай бригада эетэй эетэ[...] ажаллажа, олон бэрхэшээл дабаг[...] раа. Тэдэнэр һайнаар ажал[...] һурахаһаа гадна ниитын ажаба[...] да эдэбхитэйгээр хабаадана. ТЭЦ[...] бүхы коллективэй урдаа табиһан [...] рилго тухай тэрэ мэдээсэ. Агу[...] Октябриин 47 жэлэй ой хүрэтэ[...] хы цех, таһагууд, СССР-эй ко[...] туциин үдэр болотор коллектива[...] процентынь коммунис ажалай ко[...] тивэй, ударнигай нэрэ зэргэдэ [...] тэхэ уялга абаба. Отделениин бо[...] цын хүдэлмэрилэгшэд санитар[...] гэгээрэлэй, һэргылэлгын ехэ [...] ябуулна. Тэдэнэр өөһэдынгөө [...] дураар амаралтын үдэрнүүдтэ үй[...] тэниие үзэдэг болоо. Тус колле[...] коммунис ажалай нэрэ зэргэдэ [...] тэлсэхэ гэһэн уялга абаад, тэр[...] дүүргэхэ гэжэ ехэ оролдолго га[...] гэжэ врач Т. Я. Абалакина мэдү[...]

ЛВРЗ-гэй вагон хабсаралгын [...] фрезеровщик М. А. Чернышев, Бу[...] дай АССР-эй Верховно Совед[...] путат, электрогагнууршан М. А. [...] рахин болон бусад түрүүшүүл үг[...] лэһэн юм.

Мүнөө үеын гайхамшагта ажа[...] дэлөөндэ хабаадалсажа, амжалт[...] лажа байһан замай залуушад [...] тиин горкомой, горсоведэй гүйс[...] мой, партиин райкомой, райсо[...] гүйсэдкомой Хүндэлэлэй грамота[...] даар шагнагдаа.

Т. НАСЫРОВ.

ХОЁР-ГУРБАХАН ХОНОГТО

ХЯАГТА. (**Телефоноор абтаба**). Зунай бэлшээриин үедэ үнеэдээ һайнаар адуулжа, һү һаалияа улам нэмээхэ гэжэ шиидэһэн манай Хүдэриин совхозой һаалишад, мал адуулагшад үгэдөө хүрэжэ байна.

Июниин 13-най байдалаар Дунгүйн гурбадахи һаалиин гүүртынхид 997 центнер һү гүрэндэ худалдаа. Хахад жэлэй туршада 1050 центнер һү тушааха түсэбөө эндэхид хоёр — гурбан хоног соо дүүргэхэнь. Хамнигадайн һаалишад баһал хахад жэлэйнгээ түсэб дүүргэхэ дүтэлөө. 500 центнерэй орондо 467 центнер һү тушаагаад байна.

Һаалишадай дунда дэлгэрһэн социалис мүрысөөндэ 5 һара соо үнеэн бүриһөө 512—591 килограмм һү һааһан К. Курикалова, Н. Яковлева, А. Зимирева, Н. Лоскутникова гэгшэд түрүүлэн ябана.

М. МОСКВИТИН,
Хүдэриин совхозой экономист.

ШВЕЦИ, МАНАЙ ХҮРШЭ

Советскэ Союзай Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ Н. С. Хрущев Хойто Европын оронуудта аяншалжа эхилээ. Тэдэнэй эгээн томонь, экономическа талаараа хүгжэнгинь, Швеци болоно. Газарайнгаа хэмжээнэй (450 мянган дүрбэлжэн километр) талаар Баруун Европо дотор Швеци гурбадахи һуури эзэлдэг, Данида орходоо арба дахин ехэ, тиихэдэ Норвегиин газарһаа нилээд горитой юм.

Дэлхэйн капиталис промышленна үйлэдбэри дотор Швециин хубита 1,1 процент болодог. зонойнь тоо (7,6 миллион хүн) бүмбэрсэг дэлхэйн хүн зоной хахад процентнышье болодоггүй. Тиигэбэшье, Швеци уласхоорондын ажабайдалда горитойхон үүргэ дүүргэдэг юм. Иимэ үүргэ дүүргэхэ хэрэгтэнь Швециин экономикын зарим һалбаринуудай дэлхэйн удха шанартай байһаниинь, зүүн болон баруун оронуудай хоорондо Швециин оршодог байһан географическа байдал, шведүүдэй бэелүүлдэг бэеэ абанги политика (сэрэгэй бүлэглэлнүүдтэ хабаадалсахагүй), уласхоорондын организацинуудта, хамагай түрүүндэ, Нэгэдэмэл Нацинуудай Организацида тэрэнэй бэелүүлдэг политика туһална.

* * *

Упсальска хаан Олаф гэгшын мэдэл доро шведүүдэй бүхы шахуу газарай нэгэдүүлэгдэхэдэ, VIII—X зуун жэлэй үедэ Швеци томодхогдон нэгэдүүлэгдэһэн гүрэн болоһон байгаа. Бии болоһон түрүүшынгээ зуун жэлһээ эхилээд, XIX зуун жэлэй эхин хүрэтэр шахуу Швециин хаанта засаг түрэ олон тоото эзэрхэг түримхэй дайн хээ, хэдэ хэдэн сэрэгэй бүлэглэлнүүдтэ хабаадаа, нэгэ үедэ (XVII—XVIII зуун жэлэй эхин) Скандинавида болон Балтиин далай дээрэ хүсэд бүлюу һуури эзэлдэг байһан юм. Зүгөөр эзэрхэг түримхэй политиканиинь энэ орондо алдар суушье, баялигшье олгоогүй юм. Швеци дай хэжэ абаһан бүхы газарнуудаа байн байн алдаа, экономическа талаараа һандарал хохидолдо ороо. XIX зуун жэлэй хоёрдохи арбан жэлэй эхинһээ Швециин гадаадын политика үндэһөөрөө хубилаа: Норвегидэ эсэргүү сэрэгэй доботолго хэһэнэйнгээ һүүлээр сэрэгэй бүлэглэлнүүдтэ хабаадалсахаяа болёод, бэеэ абанги политика бэелүүлдэг болоо. Энээнһээнь һайн үрэ дүн гараа. 150 үлүүтэй жэлэй турша соо таһалгаряагүй амгалан ёһоор хүгжэлгэ дайнай гарза хохидолдо орохогүйһөө гадна, экономико болон соёл культураяа урагшань дабшуулха арга Швецидэ олгоһон байгаа.

Мүнөөнэй Швеци хүгжэлтэ ехэтэй индустриально-аграрна капиталис орон болоно; национальна доходойнь дүрбэнэй гурбан хубиһаа ехэнь промышленна үйлэдбэриһөө ородог юм.

Ороной элшэ хүсэнэй бааза бүхы томо мүрнүүд болон хэдэ хэдэн бага-хан голнууд дээрэ баригдаһан гидроэлектростанцинуудһаа бүридэнэ. Жэл бүхэндэ 40 миллиард киловатт-час хүрэтэр электрын элшэ хүсэ гаргадаг, электрын элшэ хүсэнэй хүн бүхэндэ хүртэсын талаар Швеци дэлхэйн капиталис оронуудай дунда дүрбэдэхи һуури эзэлдэг.

Түмэрэй руда малтан абалга, электрометаллурги, машина бүтээлгэ, судна бүтээлгэ, целлюлозно-саарһанай үйлэдбэри Швециин промышленностиин эгээн лэ хүгжэнги һалбаринууд болоно. Швеци 23 миллион тонно түмэрэй руда малтан абадаг, нэгэ хахад — хоёр миллион тонно шэрэм, 3,5—4 миллион тонно булад хайлуулдаг.

Шарикоподшипнигуудые, хэлхеэ холбооной хэрэгсэлнүүдые, электроэнергетическэ болон целлюлозно-саарһанай предприятинуудай түхеэрэлгэнүүдые үйлэдбэрилгэ машина бүтээлгэдэнь гол һуури эзэлдэг. Судна бүтээлгэ шухала һуури эзэлдэг. Жэлэй турша соо уһанда табигдадаг суднануудай тоннаж 700—900 мянган брутто-тонно болодог; судна бүтээлгээр Швеци капиталис оронуудай дундаһаа дүрбэдэхи һуури эзэлдэг юм.

Целлюлозно-саарһанай, модо хюрөөдэлгын промышленность ехэ хүгжэнги. Саарһа болон картон бүтээлгээр Швеци капиталис оронуудай дунда гурбадахи һуури эзэлнэ.

Швециин промышленностиин бүхы һалбаринуудтахи үйлэдбэри томодхогдонхой байдаг. Промышленна бүхы гол монополинуудынь дүрбэн тон томо банкнуудай хиналта доро байдаг.

Швециин хүдөө ажахы национальна доходой 15 шахуу процентыень үгэдэг, оронойнгоо хэрэглэмжые эдеэ хоолой зүйлнүүдээр хангадаг юм. Оройдоол 3,7 миллион гектар хахалагдадаг газартай; тэрэнэй 70 процентдань тэжээлэй ургамалнууд болон ногоон таригдадаг. Томо фермернүүдэй ажахынууд бүлюу һуури эзэлдэг юм. Орон дотор 400 мянга шахуу фермэ бии, тэдэнэй хахадһаа олонинь «олзо оруулдаггүй» гэжэ тоологдодог, тиин байн байн томо ажахынуудта түрюүлһээр үгы болодог. Зарим жэжэ фермэрнүүд олзоёо дээшэлүүлхые оролдон, юумэ худалдалгын, мүн үйлэдбэриншье талаар коопераци байгуулдаг.

Ороной гадаадын худалдаа наймаан угаа ехэ удха шанартай. Түмэрэй руда, шарикоподшипник, промышленна түхеэрэлгэ, далайн судна, саарһа, целлюлозо, электротүхеэрэлгэ гадаадын оронуудта худалдаад, шведүүд ондоо тээһээ нефть, нефтепродукт, хара болон үнгэтэ металл, текстильнэ промышленностьда хэрэгтэй түүхэй эд, хэрэглэлэй зүйл, малай тэжээл худалдажа абадаг. Худалдажа абаһанда орходоо бага юумые газаашань худалдадаг. Тиигэбэшье судныи ябалгаһаа, туризмһаа, гадаадын оронуудтахи капиталһаа ороһон олзонуудаар хүсэлдүүлэгдэдэг юм. Советскэ Союзтай, бусад социалис оронуудтай худалдаа наймаа амжалтатайгаар эрхилдэг. Һүүлшын 40 жэлэй турша соо Швециһээ СССР-эй худалдажа абадаг юумэн 33,5 миллион кроноһоо 282 миллион крон хүрэтэр нэмээ, СССР-һээ Швециин худалдажа абадаг юумэн 3,1 миллион кроноһоо 392 миллион крон хүрэтэр нэмээ. Советскэ Союзтай бусад социалис оронуудтай худалдаа наймаа эрхилхэ ехэ арга боломжо Швецидэ бии.

Швециин экономикын хүгжэлтэ жэгдэ бэшэ байдаг. Дэлхэйн хоёрдохи дайнай һүүлээр Швециин промышленна үйлэдбэри түргэнөөр нэмэһэн аад, һүүлэй үедэ багаар ургадаг болоо. Швецидэ промышленна үйлэдбэриин ургалта 1960 ондо 7,9 процент болоһон байгаа һаа, 1961 ондо 3.3 процент хүрэтэр доошолоо, 1963 ондо арайхан гэжэ 4 процент болоо.

1932 онһоо Швециин правительствые социал-демократическа партиин хүтэлбэрилэгшэд толгойлдог. Энэ хадаа орон доторхи эгээн томо парти болоно. Гадаадын политикын асуудалнуудаар энэ парти хадаа Швециин бэеэ абанги байхын, сэрэгэй бүлэглэлнүүдтэ хабаадахагүйн хойноһоо оролдолго гаргадаг. Социал-демократуудай гадаадын политика ороной аша туһада тааралдадаг дээрэһээ, диилэнхи олонхи хүн зоной зүгһөө дэмжэгдэдэг юм. Бэеэ абанги политикатай эсэргүүсэн сэхэ тэмсэхэһээ буржуазна томо партинуудшье— Баруунай үзэл баримталдаг (консервативна), Арадай (либеральна) партинууд түбэгшэдэг байна. Швециин коммунис парти шухала үүргэ дүүргэдэг, парламентын алишье палатада өөрын депутадуудтай. Компарти капиталис монополинуудай эзэрхэлгэдэ эсэргүүсэн тэмсэнэ, Хойто Европодо, бүхы дэлхэй дээрэ эб найрамдал аршалан хамгаалхын, бэхижүүлхын түлөө, Советскэ Союзтай Швециин хүршэ һайн харилсаатай байхын түлөө оролдолго гаргадаг.

Швецитэй манай ороной харилсаан һүүлшын 150 үлүүтэй жэлэй турша соо үгэеэ ойлголсохо, харилсаа холбоо байгуулха, эб найрамдалай аша туһа хараха ябадалда үндэһэлэн хүгжэдэг байгаа.

XIX зуун жэлэй эхиндэ, мүн XX зуун жэлдэ Балтиин далайе т[...] Англиин, удаань Германиин [...] гаргагдаһан сэрэгэй аюулһаа [...] гаалха зорилготой алхамуудые [...] орон хэһэн байгаа. Эб, демокр[...] ска эб дары баталха тухай мана[...] радхалые Росситай дайлалдажа[...] һан оронуудта дуулгаха гүйл[...] гаар Швецидэ Советскэ правит[...] во 1917 оной ноябрьда хандаһа[...] Швеци хадаа 1920 ондо, ССС[...] дипломатическа харилсаа тогто[...] байхадаа, капиталис оронууд[...] һоо түрүүшын оронуудай нэгэ[...] лолсожо маанадтай наймаа хэд[...] лоһон байгаа. Дэлхэйн хоёрдохи [...] най үедэ немецко-фашистска [...] дэлгэһээ Швециие Советскэ [...] хоёр дахин зайсуулаа: Шв[...] бэеэ абанги байдалые хүндэлх[...] хайнь манай орон 1940 ондо [...] нида эрилтэ хээ, 1943 ондо [...] Армиин амжалтатай ябуулга[...] Швециие эзэлэн абаха ябадал хар[...] һан гитлеровскэ түсэбэй бэелүү[...] дэлгые һаатуулһан байгаа.

1956 ондо Советскэ Союзда [...] циин премьер-министр Т. Эрла[...] ерээ һэн. Хожомынь хэдэ хэдэ[...] ветскэ делегацинууд Швецидэ [...] шалжа ошоһон байгаа. Швециин [...] дэ тушаалтай олон ажал ябуула[...] тусхайлбал, урдын гадаадын хэр[...] дэй министр Э. Унден, тэрэнэй [...] до орогшо Т. Нильссон гэгшэд С[...] скэ Союзда ерэһэн байха. Хоёр ор[...] сэрэгэй корабльнууд бэе бэедээ [...] шалалсадаг. Шведскэ болон сов[...] городуудай, районуудай хооронд[...] ни ёһоной холбоон байгуулагда[...] Швециин болон СССР-эй эрдэм[...] элдэб организацинуудай хооронд[...] рилсаа холбоон байгуулагданхай.

Швециин болон Советскэ Со[...] хоорондохи харилсаан муу [...] хүгжэнэ гэжэ Н. С. Хрущев КПС[...] XXII съезд дээрэ тэмдэглээ һэ[...] ветскэ правительствые толгойло[...] мүнөөнэй аяншалга энэ шухала [...] гээр бүри ехэ амжалта түйла[...] туһалха байһаниинь сохомтой.

П. РЫСАКОВ
(ТАСС)

Швециин ниислэл — Стокгольм хото.

АПН-эй фото.

БУРЯАД ҮНЭН
2-дохи нюур.
1964 оной июнин 21.

Гитлеровскэ Германиин Советскэ Союзда дооторһоор 23 жэлэй ойдо

ХАРАТА ДОБТОЛГО—ХОСОРҺОН ЭСЭС

Генерал-майор Святослав КОЗЛОВ АПН-эй сэрэгэй шэнжэлэгшэ

...ровскэ Германиин манай Эхэ эзэрхэг түримхэйгөөр добтолшизмда эсэргүү Агуухэ дайлаһан үдэр—1941 оной ию-...-һоо хойшо эгсэ 23 жэл үн... Шүн энэ үдэр Гитлерэй харгай үй бута сохигдохын түсэлэй эхи табиһан үдэр болоны дэлхэйе эзэмдэхэ гэжэ тү... гитлеровецүүд СССР-тэ добурид хоёр жэлэй туршада Европые өөһэдынгөө мэдэлдэ ...адаа һэн.

...жэлэй туршада дай хэхэ зуу... ...ээд ехэ дүй дүршэлтэй боло...гахэн илалтануудаар урма... немецко-фашистска арми нюу... ...маг хүсэ шадалаа элсүүлжэ 1941 оной июниин 22-то Со...домнай үзэгдөөгүй ехэ хүсэ... гэнтэ добтолон ороһон байна. ...ровскэ Германиин, тэрэнэй ...уудай 190 дивизи Советскэ хилэ дабан добтолжо ороо.

Баренцова далайһаа Хара далай хүрэтэр һунаһан фронт дээрэ таба миллион хүн, 3500 танк, 50 мянгаһаа дээшэ артиллерийскэ буу болон миномёдуүд хэрэглэгдэжэ эхилээ. Энэ ехэ армиин добтолгодо немецкэ 3900 самолет, тэрээнһээ гадна, Финлянди болон Румыниин зэбсэгтэ хүсэнүүдэй 1000 шахуу самолет туһалалсаһан гээшэ.

Энээнһээ урда болоһон дайнда сэрэгэй иимэ ехэ хүсэтэ техникэ нэгэтэшье хэрэглэгдээгүй байгаа. Гитлеровецүүд зургаан неделиин туршада Голланди, Бельги, Франци, мүн Англиин экспедиционно арми үй бута сохихын тула 136 дивизи, 2500 шахуу танк, 1500 бомбардировочно самолет, 1000-һаа дээшэ истребитель хэрэглэһэн юм. Гэбэшье, фашистнуудай дарлалта доро ороһон эдэ гүрэнүүдэй хамта дээрээ 144 дивизи, 3000 танк, 1300 самолет (үшөө Британиин аралнууд дээрэһээ ниидэжэ байһан 1000 шахуу самолеһуүд) гитлеровецүүдэй добтолгодо сохилто үгэжэ шадаагүй һэн.

Европые дайлан эзэмдэһэн гитлеровецүүдэй сэрэгэй техникэдэ шанга сохилто үгэжэ шадаха хүсэн тэрэ үедэ дэлхэй дээрэ үгы шэнгеэр һанагдадаг бэлэй. Тэдэнэй эзэрхэг муухайгаар дайлан абаһан гансахан Чехословаки 45 дивизие гүйсэд дүүрэнээр зэбсэглэхэ сэрэгэй техникэ олтоһон юм. Тиихэдэ хүгжэнги промышленностиинь хараада абаха хэрэгтэй.

Советскэ Союзда муу хүсэжэ байдагууд тухай хэлээгүйшье һаа, олохон хүнгэн бодолтон фашизмын дарлалта доро орогшодтол адли хуби заяан СССР-тэ тудахань гэжэ бодоһон байна. «Удааханшье болонгүй ородой арми бута сохигдожо, гол түлэб үгы хэгдэхэнь гэжэ сэрэгэй мэдээжэ бүхы мэргэжэлтэд тухайлдаг байгаа» — гээд Черчилль бэшэһэн юм.

Бодото дээрээ тэрэ һанаашалгань буруу һурэшоо. Бүхы арадайнгаа үнэн сэхэ дэмжэлгэтэй, агуухэ Ленинэй партяар зоригжуулагдаһан Совет гүрэнэй зэбсэгтэ хүсэнүүд дайсанай добтолгые тэсэхэһээ байха, тэрээндэ шанга сохилто үгэхэ шадалтай байшоо. Һүүлээрнь манай сэрэгшэд добтолгодо орожо, фашизмын зэрлиг арьяатаниие амадан бусаажа, өөрынь эшээлһэн нүхэн соо алаһан гээшэ.

Гитлеровецүүдэй СССР-тэ добтолон ороходоо холо урид Советскэ правительство дайн сэрэгэй болохогүйн тула бүхы хэмжээнүүдые абаһан байна. Гэбэшье, энэ хэрэг гансахан Советскэ Союзһаа дулдыдадаггүй байгаа. Һүүлэй һүүлдэ гитлеровскэ Германида эсэргүү тэмсэгшэдэй зэргэдэ ороһон капиталис гүрэнүүдэй тэрэ үедэ социалис гүрэнэй эб найрамдалда дуратай политикые дэмжэдэггүй байһаниинь харамтай юм.

Арад зонойнгоо һанал бодолдо зүрюусэн, фашис гүрэнүүдтэ дэлхэйн хоёрдохи дайе үүдхүүлээд, Англи, Франци, США-гай гүрэн түрые хүтэлбэрилэгшэд фашизмые СССР-тэ добтолуулхын тула бүхы оролдолгоёо гаргаһан гээшэ. Фашизмда эсэргүү тэмсэлэй политикада урбалта хэһэнэйнгээ ашаар Баруун Европын Гитлерэй дарлалта доро ороһониинь мэдээжэ. Фашистнуудай эзэмдээд байһан оронуудта арад зоной тэмсэлэй орьёлон бусалжа байбашье һаань, 1941 оной июниин 22-һоо хойшо дэлхэйн хоёрдохи дайнай гол хүсэн зүүн фронт дээрэ хаягдаад, дайнай саашанхи жэлнүүдтэшье энэл фронт дээрэ үргэлжэлһэн байна.

«Дэлхэйн хоёрдохи дайнай жэлнүүдтэ Гитлерэй сэрэгэй машиные бута сохихо хэрэгтэ Советскэ Союз бүхы шадалаа гаргажа, хүн түрэлтэдые фашизмын дарлалтаһаа абарһан юм»—гэжэ нүхэр Н. С. Хрущев хэлэһэн байна.

Бидэнэр, совет хүнүүдтэ, энэ дайн тон таагүй сагта эхилһэн гээшэ. Зүгөөр империалистнуудай эзэрхэг түримхэй добтолгодо үсэд шанга сохилто үгэхын тула зэбсэгтэ хүсэнүүдэй, үйлэдбэриин хэмжээнэй, бүхы экономикын, наука болон культурыншье талаар гүйсэд хүсэ шадалтай байгаабди.

Манай илалтын үндэһэ һуури болохо совет экономикые Коммунис партимнай ехээр хүгжөөжэ шадаһан байгаа. Совет араднай коммунизмын үзэл сурталда, Совет правительствада үнэн сэхэ, хэзээдэшье урбахагүйнь мэдээжэ. Хэды тиимэ байгаашье һаань, дайнай түрүүшын жэлнүүдэй үедэ дайсан манай Зэбсэгтэ Хүсэнүүдтэ зарим тэды сохилто үгэхэ арга боломжотой байһан.

Фашистска Германи СССР-тэ добтолхоһоо холо урид оронойнгоо экономикые сэрэгэй журамда оруулан, мүнөө үеын сэрэгэй техникэ элбэг ехээр гаргаха дүүрэн аргатай болоод байгаа. Германиин, мүн тэрэнэй союзнигуудай, дарлалта доронь ороһон оронуудай сэрэгэй талаар экономико Советскэ Союзайхиһаа хоёр дахин ехэ болоһон юм.

Тэрэ үедэ үгэсэһэн фашизмын баруун тээһээ эхилһэн добтолготой Советскэ Союз ори гансаараа уулзаа. Зүүн тээһээмнай Японой милитаризм добтолхоёо баһал түхеэржэ байгаа. Тиимэһээ бидэнэр нилээд ехэ хүсэ шадалаа оронойнгоо зүүн зүгтэ бариха баатай болоо һэмди.

Немецко-фашистска арми сэрэгэй техникын талааршье манай Улаан Армиһаа тэрэ үедэ нэгэ бага үлүү байһан. Улаан Арми тэрэ үедэ нилээд олон танк, самолеуудтай байгаа. Гэбэшье тэдэнэйнь нилээд олонхинь мүнөө үеын техникын хүгжэлтэдэ хүрэхэгүй байһан юм. Миномедууд, танк болон самолеуудые буудаха буунууд дуталдадаг һэн.

Сталинда һүгэдэн шүтэхэ үедэ Совет гүрэнэймнай Зэбсэгтэ хүсэнүүдтэ ехэ хохидол ушаруулагдаһан байна. Дайнай эхилхын урда нилээд ехэ дүй дүршэлтэй, шадабари мэргэжэлтэй командирнуудые, илангаяа дээдэ шатын командирнуудаа манай арми олоор гээһэн байна.

Дайсан добтолгоёо нюусаар бэлэдхэжэ, манай гүрэндэ гэнтэ добтолһонойнгоо ашаар дайнай түрүүшын үедэ нилээд амжалтатайгаар дабшаһан бэлэй. Манай арми тэрэ үедэ ехэхэн хоролтодо, илангаяа авиациин талаар хохидолдо ороһон байна. Тиигэжэ дайсан агаарта диилэнхи хүсэтэй болоходоо обороноdо байһан манай сэрэгшэдтэ тылһээ нэмэлтэ хүсэ, бусад шухала бүхы хэрэгсэл асарха, шархатаһан сэрэгшэдые гаргаха хэрэгтэ ехэ һаад ушаруулаа.

Иимэ бэрхэшээлтэ байдалай тохёолдоһоной гол шалтагаануудай нэгэн юуб гэхэдэ, дайнай эхилхын урда тээ Сталин сэрэгэй үеын байдалда буруу, алдуутай сэгнэлтэ үгэдэг байгаа бшуу. Совет гүрэнэймнай хилые зубшан немецкэ сэрэгэй хүсэнэй татагдажа байхые, мүн манда добтолон орохо үдэрыень Сталин мэдэжэл байгаа. Хэды тиигэбэшье, тэрэ бэе бээдээ добтолсохогүй гэһэн советско-германска договорто этигэдэг, дайсанай хорото сэдьхэлые ойлгодоггүй, дайсанай добтолгодо шанга сохилто үгэхэ хэрэгтэ саг соогоо бэлэдхэл хэжэ шадаагүй»,— гээд „КПСС-эй Түүхэ соо тэмдэглэгдэнэ.

Гэбэшье, түрэл Коммунис партиин хүтэлбэри доро совет арадай эзэрхэг түримхэйшүүлһээ бэеэ аршалха дүүрэн хүсэ шадалтай байгаа. Хархис муухай дайсанда удангүй шанга сохилто үгтэжэ, дайсан урагшаа дабшахаяа болижо, хяа һамна сохюулһан, һүүлээрнь СССР-эй газар дээрэһээ орогүйгөөр намнуулһыень мэдэнэбди.

Советскэ Союз дайсанаа дарахаһаа байха фашизмын дарлалта дороһоо бусад гүрэнүүдэй сүлөөрэлгэдэ ехээр туһалаа. Дүрбэн жэлдэ дайлалдаха зуураа, совет сэрэгшэд өөһэдһөө хэдэн дахин олон гитлеровскэ дивизинүүдые үй бута сохихо шадалтай байгаа.

Бүхэдэлхэйн түүхэтэ энэ илалтын үндэһэ һуури социалис олониитын ба гүрэнэй байгуулалтын өөрынь бодото байдалһаа, тэрэнэй үлэмжэ үлүү һайн арга боломжонуудһаа дулдыдаһан.

Хүсэн түгэс социалис экономико, совет олониитын нэгэдэл, СССР-эй арадуудай хани барисаан Советскэ Зэбсэгтэ Хүсэнүүдэй илалтые хангаа. Эрхэ сүлөөдэ дуратай бүхы хүн түрэлтэд бидэнэй үнэн сэхэ үг зорилготой дай хэжэ байһандамнай этигээ һэн.

Агуухэ илалта туйлаха хэрэгтэмнай Советскэ Зэбсэгтэ хүсэнүүд, манай сэрэгэй түрүү техникэ, сэрэгэймнай командирнуудай шадабари мэргэжэл, арми болон флодоймнай бүхы сэрэгшэдэй харуулһан баатаршалга ехэ үүргэ дүүргэһэн байна.

Дайнай һүүлэй жэлнүүдтэ совет оромнай хүгжэлтын замаар ехээр дабшаа. Экономическа болон мүн сэрэгэйшье талаар хүсэ шадалынь улам ехээр ургаа. Эб найрамдалда дуратай совет Эхэ оромнай мүнөө үеын сэрэгэй хүсэтэ техникэтэй болоод, хэниешье айлганагүй, харин бүхы социалис лагерай, мүн бүхы дэлхэй дээрэ эб найрамдалай бата бэхи хамгаалагша болоо.

Июнь һарын 22-ой үдэр саашадаа һэргэг байхыемнай бидэндэ уялгална. Илангаяа мүнөө, ракетно-ядерна буу зэбсэгэй бии байһан үедэ бүри һэргэг байха ёһотойбди. Илангаяа, мүнөө, ракетно-ядерна буу зэбсэгэй бии болоһон энэ үедэ тэрээн тухай бодонгүй байхын аргагүй. Гэбэшье дэлхэй дээрэ үнгэрһэн дайнда үлтэ сохюулһанайнгаа һүүлдэ үһөөгөө абахые һэдэдэг хүнүүдшье бии гээшэ. Урдань Гитлерэй дай үүсхэхэ хэрэгтэ туһа хүргэгшэд мүнөөшье үһөөгөө абахые һэдэгшэдые дэмжэдэг байна. Тэдэ господанар дайнай түүхэһээ һургаал үшөө абаагүй байһаар.

(АПН).

ГАЙХАМШАГТА ДУРАСХААЛ

...оной август һара. Булэг ...аяншалагшад Берлин хүрэжэ ...и. Нэн түрүүн Берлиндэхи ...-паркда ошоһоноо мартагша...

...тов-парк хадаа Агуухэ илал... ...өө ами наһаяа үгэһэн совет ...дтэ нангин дурасхаал юм. ...парк-дурасхаал 1949 оной ...8-да нээгдэһэн. Трептов-пар... ...проектын авторнууд хадаа ...өөлигтэ совет скульптор ...четич, залуу архитектор Бе...ский, инженер Валериус гэг...лоно. Энэ сэсэрлиг парк утаа ...50 метр, хүндэлөөшөө 150 ...лмай эзэлнэ.

...ой түлөө болоһон дүлэтэ ...алдаанда 20.000-һаа үлүү ...эрэгшэд ами наһаяа үгөө. Тэ...долоо мянганиинь Трептов... хүдөөлэгдэнхэй.

...ын Г... үүдэнэй гранит шу...ухээг доогуур ороходо, баата...лөөр унаһан хайрата хүбүү...алан гашуудабашье, омогор... түгэлд... Эхэ ороноймнай об...уулһан эхэнэрэй дүрсэ-ста... статуя 50 тонно гранидаар ...н бүтээгдэһэн байна. Саа...арахада, сэсэрлиг талмайн ...аарнь саркофагууд. Тэдэнэй ...охи зүлгэ ногоон доогуур ...ад сэрэгшэд нойрсоно. Со... Союзай дүрбэн геройнууд: ...д, полковник, сержант болон ...сэрэгшэ—түсхай маани доро ...аатай.

...сэрэгшэд ород зоной хүүша...маар хүдөөлүүлэгдэжэ, түй...дэр добуун болон үндынхэй. ...ай оройдонь Мавзолей, тэрэ...ойдо 13 метр үндэртэй Вучесуута сэрэгшэ зогсоно. Хүн ...эй урагшаа эрмэлзэһэн за...дэргэнь сухарюулхаа һэдэжэ, ...инган һайн һайхан хүнүүдэй ...урдахуулһан хархис гитлериз...ара һүлдэ—хас тамгые хаха ...шхээд, галһаа абарагдаһан ...табэрин, тэрэнээ хамгаал...лэн, һэлмэеэ шангаар адха...ет сэрэгшын түс дурасхаал ...аань анхаржа шэртэхэдээ, Совет Армиингаа түлөө, Совет түлөө, эб найрамдалые хам... Эхэ оронойнгоо түлөө сэдь...урхэн омогорхолоор билтаржа ...һэл.

Мавзо... доторнь ороходо, дээдэ шаладань И... алтын орден, ханынь дээдэ захаар 16 совет социалис республикануудай түлөөлэгшэд нүгшэһэн хүбүүдэе дурсажа байһаар мозаична зурагуудаар харуулагдана. Мавзолейн дундань мүлигдэһэн хара шулуун дээрэ 7000 сэрэгшэдэй нэрэнүүдые бэшүүлһэн Хүндэлэлэй дэбтэр хадагалаатай.

Амгалан нойрсогты, агуу манай баатарнууд! «Хэтэ мүнхэдөө танаа мартахагүйбди!».

Трептов-паркын зүлгэ ногоон зүргэнүүдээр сэдьхэлээ доһолгон ябахадам, сээжэһээм эдээхэн мүрнүүд мүндэлөө бэлэй:

Нэгэ жэгдэхэн
үнгын модод
Нэбшысэ сэсэглээд,
гунигтай тойронхой:
Эндэ долоон мянган
баатарнууднай,
Энхэрнэм,
мүнхэ нойроор
нойрсонхой.
Арьяатан һүлдэтэй
фашизмые даралсан,
Ами наһаяа үгөөл,
габьяатай,
Габьяаень
зоной зүрхэндэ мүнхэлэн,
Гранит шулуун
хүшөө табяатай.
Арадаймнай хүбүүн —
Совет сэрэгшэ
Абарһан үхибүүгэе
үбсүүндэе хашаад,
Уласай тайбанай
харуулда зогсошоо
Уранхан Вучетичын
бэлигэй ашаар.
Хатан бу...д
һэлмэеэ һугалжа,
Хас тамгые
хахара сабшаад,
Үеын үедэ
үндылэгүйнь тулада
Уладаа гэшхээ
мантан сабхяар...
Намжаа Зүблэлтэ
оронойнгоо зүгһөө
Нангин хүүрнүүдтэ
доро дохилойб.
Бодолһоом орьёлһон
энээхэн шүлэгөө
Буряадһаамни
баглаа болгон
орхилойб.

Ц. ДОНДОГОИ.

СОЦИАЛИС ОРОНУУДААР

ЕХЭЭР ҺАЙШААНА

...РЛИН. ГДР-эй Гүрэнэй Сове... Түрүүлэгшэ В. Ульбрихтын ...ескэ Союзда аяншалгын дүн... ГДР-тэ зүбшэн хэлсэнэ. ...ГДР хоёрой хоорондохи хани ...аан, харилсан туһалалсалга, ...саа холбоон тухай договорто ... Хрущев болон В. Ульбрих... Москвада гар табиһые рес...ын элдэб бүхы ажал хэдэг ...удай түлөөлэгшэд ехээр һай..., дэмжэжэ байһанаа элир... мэдүүлнэ. Тиихэдээ, энэ ...ор Европодо амгалан тайбан ... хангаха хэрэгтэ угаа ехэ ...шанартай гэжэ тэмдэглэнэ. ...э хэдэн предприятинуудта ...нүүд болоҗо, тэдээндэ ха...шад иигэжэ онсолон тэмдэг... Договорой баталагдаһан ушар ...э социализм байгуулха шэнэ ... замуудые нээжэ үгэхэтээ ... боннско милитаристнуудай ... һанаашалгануудые буруу ...

ТАРЯА ХУРЯАЛГА ЭХИЛЭЭ

БУДАПЕШТ. Венгридэ ургаса хуряалга эхилбэ. Фейер областиин «Отечественный фронт» гэжэ кооперативай гэшүүд намарай ешмээн хуряалгые түрүүлжэ эхилээ. Наратай дулаан байһан дээрэһээнь, Сольнок областьдо орооһото таряан түргэнөөр эдеэшэнэ. Ойрын үдэрнүүдтэ ешмээн хуряалга эндэ эхилхэ юм. Тисса мүрэн шадар оршодог олон кооперативуудай комбайнууд энэ недели соо полинуудтаа гараха.

ЮГОСЛАВИДА НЕФТИИН ШЭНЭ УУРХАЙ ОЛДОБО

БЕЛГРАД. Хорватиин газар дээрэ Сисак болон Иванич-град городуудай хоорондо промышленна хэрэглэмжэдэ ашаглахаар нефтиин уурхай олдоо. Тухайламжын ёһоор энэ районд нефть малтан абалга 1966 оной тэн багаар эхилхэ юм.

(ТАСС).

Улаан-Үдын горсоведэй депутадуудай таһалга соо хүн зон таһалдадаггүй. Депутадууд эндэ сугларжа шухала асуудал шиидхэдэг, һунгагшадтайгаа хөөрэлдэдэг. Зураг дээрэ (зүүн гарһаа): депутадууд А. Кришмор, Е. Дорофеева, С. Преловская, Н. Баранова, Г. Прозорова гэгшэд хөөрэлдэжэ байна.

А. КУРТИГАЙ фото.

Репортаж

ЗАХИЛЫЕТНАЙ ДҮҮРГЭХЭЛ БАЙХАБДИ

Гушан гурбан галабай гурбан ехэ Яруна гэлсэдэг. Шэнэһэн тужые шэнхинүүлэн зүбшаһан дардам тэгшэ харгы Нарһата гэжэ тосхон хүрэтэр асарха. Энэ һууринда «Ажаһуудалай хангалгын комбинат» гэһэн гаршагтай, ехэ сонхотой нэгэ ордон ёрбойн харагдадаг. Тэрэ һаяшаг ашаглалгада үгтөө. Оёдолой, сабхиин цехүүд, час заһадаг мастерской, фотографи, парикмахерска эндэ бии. Богонёор хэлэхэдэ, нэгэ талаһаань ороһон хүн ямар нэгэн хубсаһа захяад, сабхияа хадуулаад, часаа шалгуулаад гү, али заһуулаад, үһэеэ хиргуулаад, дүрсэеэ буулгуулаад гаража ошохо.

Гэрэлтэй уужам таһалга. Оёдолой машинануудай таршаганалдаан үреэ моридой табжаганаһан мэтэ болоно. Таһалга соо гэрэл ехэл хэрэгтэй, юуб гэбэл оёдолшод нарин хёрхоор оёдол бүхэнөө шагаана ха юм.

— Байдалнай һураггүй ондоо болоо. Урдань ямар һэм? Үйтан, багтаамжагүй таһалгахан байгаа. Харин мүнөө гоё гээшэнь,—гэжэ оёдолшон Цыжип Цынгуева хэлэнэ.

Зүб хэлэнэ. Хуушан цехые хэн мэдэхэгүй гээшэб? Оёдолой машинануудай столнуудай хоорондуур арайшье гэжэ хабшуулдажа гарахаар байһан. Хөөрүү хүнэй хэлэбэл, бэе бэеынгээ гар дайраагүйхэн һуугдагша бэлэй...

Үүдэнэй нээгдэхэ дуулдаба. Хоёр басагад даагшын таһалга руу халта шагаагаад, «оёдолой цех хаанаб?» гэжэ асууба. Тэдэ түрүүшынхиеэ ерэһэн хэбэртэй, иишэ тиишэ ехэл һонирхонгёор һэр-мэр гэлдэн хараашална, сүүмхэ соо хэһэн юумэеэ һуулина. Харюу дууламсаараа, шэнэ моодын платиин фасон тухай хөөрэлдэһөөр хэрэгтэй үүдэндээ тулажа ерэнэ...

Мастернууд Дулмажаб Эрдынеевна Дагбаева, Евдокия Даржаева гэгшэд хүн зондоо магтаалтай. Суг ажалладаг хүнүүдынь нүхэр Дагбаевагаа удахагүй пенсидэ үдэшэхэ юм. Тэрэ 25 жэл соо хэды олон янзын, моодын костюм, пальтонуудые оёо гээшэб? Хэлэхэнь бэрхэтэй. Тэрэнэй хүмүүжүүлэн һургаһан оёдолшод хэды олон бэ? Нүхэдынь баһал мастернууд болоһжо, хүн зондоо магтаалтай болоһжо эхилээ.

...Хаанаб даа гэр соо алхаар сохихо дуулдана. Сабхиин таһалга. Мастер Дмитрий Варфоломеев шүмэгэрхэн туфлиин ула хадажа һууна. Хэнэйшье мэдэһээр, тэрэ олон үгэгүй, хадааһан алха хоёр урилдан, шэб шэнэхэн арһан ула руу зэд хадааһад шунгана.

— Түсэбөөл дүүргэдэгбди,—гэжэ тэрэ хэлээд, бэшэ юумэ дуугарбагүй.

Тэрэнэй ажал хүдэлмэриин шанар тухай һэжэг түрэһэнэй хэрэггүй. Ходоһоо эрхим байдаг.

Саб сагаан бүдөөр хушагданхай стол. Ханаарнь гэрэл. Үһэ абадаг машинанууд таршаганалдана. Парикмакернууд Мария Фомина, Татьяна Минеева гэгшэд сүлөөгүй.

Мария Фоминае хүн зон һайн мэдэхэ. Үһэ заһахадаа бэрхэ, ёһотой мастер. Мүн нэгэ ушарые хүн зон мартанагүй. Үнгэрэгшэ жэлэй октябрь. Мария үһанда ошожо ябаба. Гэнтэ үхибүүнэй хашхараа дуулажархиба. Харан гэһэйнь, нуур соо, эрьеһээ холохоно нэгэ хүбүүн арбаганажа байба...

— Тэрэ хүбүүе абараа һэм. Теэд юу гайхаабта? Хүнэй үхэхэеэ байхада, хаража байха аалши?—гэжэ тэрэ хэлэнэ.

Нээрээшье Нарһатын комбинадаархин хүн зоной ажаһуудалай эрилтэ хангаха хэрэгые һайнаар эмхидхэнхэй. Июниин түсэб 120 процент дүүргэгдээ. Нэгэшье голодоһон гараагүй.

Комбинадай директор Иннокентий Лошкаревто үгэ үгэебди:

—Захил яһала олоор ородог болоо. Тарилгын үедэ машинаар полевой стан, отара, гүүртэ дээгүүр ябаабди. Зундаа бэлшээри дээгүүр ябахабди Оёдолоймнай цех һайнаар хүдэлнэ. Цехүүднай мүрысэнэ.

...Хүнүүд, хүбсаһа оюулхаяа ерэгты! Захилтнай һайнаар дүүргэгдэхэл байха.

Ц-Д. ДЫМБРЫЛОВ,
манай штатнабэшэ корреспондент.
Нарһата тосхон.

Совет үүдэй ХҮДЭЛМЭРИ

ХОНХО ДАХИН ЖЭНГИРХЭ...

Намар бүхэндэ сентябриин 1-нээр үхибүүдэй ёһотой гоёл һайндэр болодог шуу. Зундаа һайсахан амаржа, наранда дүрэжэ, ажал хэжэ шандааһан балсангаа шангадхаһан, хүри улаан шарайтай үхибүүд тэрэ үглөөгүүр шууялдан, түрэл һургуули тээшээ гүйлдэхэл. Ёһоор лэ гоё даа! Класс соо ороходош һаруул, шэрын үнэр хангал гутан, парта, самбарнууд яларан харагдаха. Ханаарнь шэб шэнэхэн рамада һуулгагдаһан портредүүд, карта, зурагууд жэрылдэхэ. Иимэ класс ном һудар үзэжэ, багшын томоотой үгэнүүдые шагнажа, эрдэм бэлиг шудалжа һууха, ямар һайн гээшэб! «Хэшээлдээ, хэшээлдээ» гэжэ хонхо жэнгирхэл.

Мүнөөмнай нажарай һайхан саг. Хонхын һүүлшын жэнгиреэн замхаһаар үнишье болоогүй. Һурагшад зунайнгаа амаралтада гаража, һургуулинуудшье хооһорбо. Эгээл иимэ үедэ һургуулинуудай заһабари эхилхэ зэргэтэй ха юм. Манай Хяагтын аймагай һургуулинуудай олонхинь гэр байшангуудаа заһабарилжа эхилээ. Хяагта городой 11 жэлэй интернат-һургуулиие абаад үзэе. Эндэхи һурагшадай хүсөөр һургуули заһабарида орожо байна. Байшангайнь хахадһаа ехэнхинь шэрдэгдээ, шэл, рама, үүдэн юу хээниинь һэлгэгдэнэ, заһагдана. Һургуулида хэрэгтэй бүхы хэрэгсэлнүүд худалдагдажа абтагданхай, парта, самбарнууд мүн лэ шэнэ шэрын тоһон хүшэгөөр хушагдажа байна.

Һүүлэй жэлнүүдтэ колхоз, совхозууд шэнэ һургуули барилгада ехэхэн анхарал хандуулдаг болонхой. Юрөөгэй сомоной Совэдэй түрүүлэгшэ Будацырен Цыбикович Батуевһаа баясама харюу абахат. Хэдэн жэлэй урда тээ сомоной Совэдэй гүйсэдкомой зүблөөн дээрэ шэнэ һургуули бариха гэһэн хараа түсэб баталан абтаа бэлэй. Карл Марксын нэрэмжэтэ колхозойхид (түрүүлэгшэнь Буряадай АССР-эй Верховно Совэдэй депутат нүхэр Ванкеев) энэ хэрэгыень дэмжэжэ, 170 мянган түхэриг һомолоод, шэнэ, һайн гэгшын һургуули барюулһан юм. Мүнөө тэндэ багшанарай байрлаха 4 шэнэ гэр баригдажа байна. Сомсоведэй гүйсэдком һургуули заһабарилгые, инвентарь худалдан абалгые эмхитэйгээр ябуулна.

Шэнэ һургуулинууд аймагай олохон сомон, сельсоведүүдтэ баригдажа байна. Ленинэй, Ранжуровай, Тельманэй нэрэмжэтэ, «Родина» колхозуудта шэнэ һургуулинууд баригдана.

Һаяхан аймсоведэй сесси дээрэ һургуулинуудай бэлэдхэл тухай зүбшэн хэлсэгдээ. Зарим нютагай Совэдүүд һургуулиин байшангуудай заһабари тухай анхардагшье һаа, зарим газарнуудтахи һургуулинуудые мартажархинхай гэхэдэ, алдуу болохогүй. Хираанай Адагай сельсоведэй мэдэл соо байһан дэбисхэр дээрэхи 5 һургуулиин байшангуудые ошожо харагһайт. Гансал Бүртэн гэжэ газарайнь һургуули нэгэ бага һэнэгтэй нэрэтэй, харин бэшэ тосхонуудтань байһан һургуулинууд тухай бү хэлэ! Яндан, түлюур байдалтай. Хираанай Адагтахи найман жэлэй һургуули урданай нэгэ купецэй дачын хоёр дабхар хуушан гэр соо байдаг. Тэрэнэй хажууда модон хоёр налшагар гэр бии. Үбэлэй хүйтэн тэрэ зандаа зосоонь орожо байдаг. Үрхэ, үһээнь һула, дуһаалхашье гээшэнь аргагүй. Хираанай Адагай сельсоведэй түрүүлэгшэ Даниил Васильевич Ильковһоо энээн тухай асуубалтнай:

— Аймсовет һургуулиин заһабарида гэжэ мүнгэ үгэнэгүй. Шэнэ һургуулинууд баригдахашье хэбэргүй. Хайшан гэхэ гээшэбибди? — гэжэ тэрэ гомдохо.

Харин аймсоведэйхид мүрөө хабшаад:

— Мүнгэн үгыл даа... — гэлдэдэг.

Хилганата, Мөөрөөшэ, Хираан тосхонуудай һургуулинууд мүн муу байра байдалтай.

Һургуулинууд тушаа үшөө юу хэлэлтэйб? Һургуулинуудай заһабарилгые һургуулиин гансал дирекци, аймагай арадай гэгээрэлэй таһаг шиидхэхэ бэшэ, нютагай Совэдүүд туһалха үүргэеэ бэелүүлхэ зэргэтэй ха юм. Богонёор хэлэхэдэ, манай олохон сельсоведүүд һургуули заһабарилга, барилгада өөһэдынгөө хубита оруулдаг байна бшуу. Ноёхоной сельсоведэй түрүүлэгшэ Гатан Дандарович Дандаровые абаад үзээбди. Тэрэ хүн хүтэлбэрилхы тушаалда үнинэй ябаһан, хүн зондоо хүндэтэй. Мүнөө Ноёхоной һургуули, интернадта заһабари һайнаар ябажа, XX партсъездын нэрэмжэтэ колхозшье энэ хэрэгтэ туһална. Мүн Үбэр Зөөхэйн сельсоведээрхин һургуулинуудаа заһабарилха хэрэг һайнаар эмхидхэгдэнхэй. «Эрдэм» колхоз (түрүүлэгшэнь Б. Шагдыров) һургуулиин барилга, заһабарилгада 20 мянган түхэриг һомолоо.

Һургуулиин барилга, заһабарилга —бүгэдын хэрэг. Ерээдүйн хүнүүдые һайнаар хүмүүжүүлхын түлөө ехэхэн оролдолго гаргаха хэрэгтэй.

Тиин гэһэйш зарим сельсоведүүд һургуулиин заһабарилгада хойрогоор хандана. Дунда-Бухэнэй дунда һургуулиин (Жаргалантын сельсовет, түрүүлэгшэнь Б. Бадмажапов) заһабарилга ахиршаг. Хэхэ, бүтээхэ юумэн ехэ. Мүнөө болотор Жаргалантын сельсоведээрхин энэ хэрэгээр һонирхоногүй, тиигээд иигээд дүүрэнэ бэзэ гэжэ найдаһаншуу. Хяагтын Адагай, Бага-Худэриин һургуулинуудта заһабарилга эхилээдүй. Тэндэхи нютагай Совэдүүд үшөөл нойрһоо һэреэдүй гэлтэй.

Нажарнай богони. Саг эртэ гэһээр байтарнай сентябрь һара үүдэндэ ерэшоод байха. Ушар иимэһээ нютагай Совэдүүдтэй хамта бидэ, һургуулиинхид, арадай гэгээрэлэй таһагайхид, мүн лэ миин һуухагүй, һайса оролдохобди. Һаруул, гоё, дулаахан, шэнээр баригдаһан һургуулинуудай ордонуудта хонхо дахинаа саг соогоо жэнгирэг лэ!

Р. БАЛДАНОВ.
Хяагтын аймагай арадай гэгээрэлэй таһагые даагша.

СИБИРЬ: ЭРДЭМ БА ЭДИР НАҺАН

...оон жэлэй урда Новосибирск... 34 километр газарта «Сеятель» ... разъездын оршон тойрон бү...ой байһан юм. Мүнөө тэндэхи ...ректар талмай дээрэ Сиби... эрдэм ухаанай центрын олон ...р ута байшан ордонгууд жэ...он бодонхой. Тэдэнэй дун... мүнхэ ногоон нарһад, хасуу...д жэгдэ жагсаалтайгаар сам... ербылдэнэ. СССР-эй Эрдэм ...ай академиин Сибирьтэхи ...ениин ударидагша болоһон ...мик Михаил Лаврентьевэй ан... ерэхэдээ штабаа оруулһан ...н модон гэр мүн тэндэ шэнэ ... хүнүүдые хараха үзэсхэ... газар болгон орхигдонхой.

...рилгашадай удаа Сибирь хү... олон тоото ехэ ехэ эрдэмтэд ...һэн. Залуушуул тухай хэлал... ...ааб даа. Эдэмнай таһалгаряа... ...ражэл ерэжэл байдаг. Жэшээнь, Одессын университет хамта дүүргэһэн студентнэр—физигүүд баригдажа байгаа городто бултадаа ерэһэн юм.

Сибирьтэхи барагдашагүй баян арга боломжо эдир хабатанай дура татана. Эрдэм ухаа шудалхаяа ерэгшэдэй олониинь өөһэдынгөө хүсэл эрмэлзэлые бодото дээрэнь бэелүүлжэ, эрдэмэй кандидат, доктор болохо диссертацинуудые бэшэһэн байна.

Энэ городой эрдэмтэдэй дундуур наһые абаад үзөө һаа, 34 тойрон болоно. Эдэнэй нэгэнтэй—гушан гурбатай Вениамин Сидоровтэй ходо уулзагшаб. Энэ нүхэр эрдэм шэнжэлгын талаар бага бэшэ амжалта туйлаад, Америкын Холбоото Штадуудта һаяхан хэблэгдэһэн номой авторнуудай нэгэн болонхой. «Совет эрдэмтэд—нейтронуудай спектроскопиие шэнжэлгын эхи табигшад мүн. Эдэнэй энэ номынь угаа һонин дэбтэр болоно» гэжэ бэшэгдэһэн байна.

Суута совет физик Игорь Курчатовай ударидадаг институдта Вениамин шэнжэлгынгээ хүдэлмэри эхилээд, мүнөө Новосибирскдэхи институдай ядерна физикын секторые толгойлно. Курчатов намда ехэ юумэ ойлгуулаа юм гэжэ Сидоров хөөрэдэг.

XX зуун жэлэй эгээн хүндэтэ мэргэжэлтэдэй нэгэн болохо энэ залуу хүнэй түхэл маягтань ямаршье онсо өөрсэ юумэ байхагүй. Иимэ хүнүүд эрдэмэй хотын гудамжада олон харагдадаг. Тэдэнэр магазинуудта орожо хэрэгтэй юумэеэ абадаг, слотово соо ээлжээндэ байжа хоолдодог, үхибүүдые һуулгаһан үлгы тэргэхэнүүдые үйлсөөр бүмбэрүүлдэг, тиихэ һамбаандаа ямар нэгэн ном шагаан, англи гү, али ондоошье хари хэлэн дээрэ формулонуудые дурдан зүбшэлдэг байха юм. Тэдэнэр үһандэ шунган тамарха, далбагата онгосонуудаар урилдан һорихо дуратай, шэнэ фильмнүүд тухай һанамжануудаа буляалдадаг. Эдэнэр бултадаа залуушуул.

Энэ городто дүрбэн дабхар байшантай, механико-математикын, физикын, байгаали шэнжэлдэг ба юрэнхы эрдэм ухаанай дүрбэн факультедтэй университет нээгдэнхэй. Тэндэ 38 кафедра, 49 лаборатори, 1500 студентнэр, эрдэмэй 110 кандидат, 30 доктор бии. Университедтэ багшададаг 9 академигай дундаһаа дэлхэй дээрэ суурхагшад гэбэл: ректор Илья Векуа, математик Сергей Соболев, механигууд Пелагея Кочина, Сергей Христианович, геологууд Андрей Трофимук болон Александр Яншин гэгшэд болоно.

Түрүүшын студентнэр университедэйнгээ үшөө бии болоодүй байхада ерээд, эрдэм-шэнжэлгын институдуудай лабораторинууд соо һуралсалаа эхилээ бэлэй. Теэд «гансаһаа газар дүүрэхэ» гэдэгһээ үдхатай, студентнэр түрүүшынгээ алхамһаа эхилээд, шиидхэбэреэ хүлеэһэн шухала асуудалнуудтай удаа дараалан танилсажа ороо һэн. Эндэхи студентнэрэй олохон шэнжэлгэ ажал хэрэгтэ шухала үдха шанартай байдагынь гайхалгүй. Эрдэмэй академиин гэшүүн-корреспондент Леонид Канторовичой ударидалга доро электронно-бүридхэлгын машинаар тоолохо олон янзын бодолгын программануудые математикын институдта студентнэр өөһэдөө зохёоно. Энэ институдай IV курсын студентнэр нюусаар бэшэхэ (кодирование) асуудалнуудай теори шэнжэлнэ.

Университедэй байшангынь ойн хаяада байдаг. Зүгөөр ерэхэ жэлэй һүүл багта эндэ факультедүүдэй шэнэ корпусууд, хэдэн мянган студентнэрэй орохо хамтын байранууд баригдажа дүүрэхэ юм. Бүхы Сибирь болон Алас Дурнын ходо гарама хурса бэлигтэй үхибүүдые шэлэжэ һургадаг физико-математикын түсхай һургуулинуудай һурагшадшье энэ университедтэ ерэхэ байха. Нёдондо жэл 250 тиимэ һурагшадай 64-ниинь шалгалта һайнаар барижа, университедэй нэгэдэхи курсда абтаа һэн.

Сибирьтэхи эрдэм ухаанай хото үшөөл залуу. Өөрын нэрэтэйшье хүсэд болоодүй, юрэл Академгородок гээд нэрлүүлһээр. Тиигэбэшье эндэ арбан дүрбэн институт бии болонхой. «Эрдэмтэ» зониинишье олошоржо үргэлжэлһөөр—һаядаа зургаа мянгада хүрэхэ байха.

Гарри ТАБАЧНИК.
(АПН).

БУРЯАД ҮНЭН
3-дахи нюур.
1964 оной июниин 21.

Тахяагай дайсад «номгоруулагдаа».

Д. ЧИМИТОВЭЙ фото.

БАДМА ОЙЛГОО ГЭЭШЭ АА ГҮ?

(Үнэн болоhон ушар)

Нэгэтэ би ой соогуур ан, шубуудай ажамидаралые ажаглан хаража, эгээ hонирхолтой зүйлнүүдые фотоаппарадаар буулган, хоншуу хангал үнэртэнь, гоё hайхандань дашууршоод ябатараа тосхондо хүрөhэнөө мэдэнгүй ойн захада хүрэжэ ерэшэhэн байбаб.

Тингэжэ ябатарни хоёр хүбүүд гурбадахи, дүрбэдэхи классай хэбэртэй, ехэл бахархангяар хашхаралдана:

— Наашаа, наашаа, эндэ hууна, шархатуулаа хаш, түргэн,— гэжэ байжа бэеэр набтаршаг хүбүүн модоной орой өөдэ хургаараа заажа, нүхэрөө дуудана.

hаглагар үhэтэй, үмдэнэйнгөө баруун түрүүе хахалжархиhан, самсадаа нэгэншье тобшогүй, хүлэржэ халуудашаhан туранхай шүүдэгэр, рогаткын шулуу хармаанайнгаа тэсхытэр хэжэрхиhэн хүбүүн амидашанхай гүйжэ ерээд:

— Алим, алим! — гэжэ hомологдонхой рогаткаяа ёдогошуулан, модон өөдэ харааашална.

Тииhээр байтараа одоошье хараба хэбэртэй, баяртайгаар миhэрэн «сhойш даа!» гээд рогаткаяа татаба.

Эгээ энэ үедэ минии хашхархаа байтар гэнтэ тэрэ хүбүүнэй ара талаhаа тэдэнэй наhанай хүбүүн бии болоод, мүнөөхи хүбүүнэй гарые сохижорхиходонь, тэрэ ондоо тээгүүр дэгэд харбажархиба.

Иимэ юумэ болохо гэжэ hанаагүй тэрэ hаглагар хүбүүнэй залд гэжэ эрьежэ харахада, мүнөө гарынь сохёошо хүбүүн энеэбхилжэ байба.

— Ши юу үхэhэндөө хүнэй...

— Тиимэ тиимэ, мэдэнэб, минии haалта хээгүй haа мухарюулха байгааш.

— Мухарюулангүй яахабиб, орой hайсал хараа соом ороод байгаа юм hэн лэ.

— Шархатуулаад намнажа ябанабди,— гэжэ хажуудахи нүхэрынь бахархаhан янзатайгаар дуугарба.

— Бадма, Гоша та хоёр ямар амитадые хюдажа ябаhанаа мэдэнэ гүт? — гэжэ мүнөөхи хүбүүн асууба.

— Яагааб? Шамда шубууд хайратай болоо гү?

— Бидэнэр натуралистнууд гээшэбди!

— hэ, на-ту-ралистнууд! Болил даа саашаа, бү hүрхэйтэ.

— Ихэдээ таанад, колхоздоо гарза хэжэ, хоро хүргэжэ ябана гээшэт.

— hэ, баhал хэлэбэш даа, энэ бишыхан шубууд хүндэ ямар туhа хэхэ юм?

— Хараастай нэгэ зунай туршада хоёр миллион шахуу батаганаа, хорхой, элдэб шумуулнуудые үгы хэдэг юм шуу.

— Теэд бидэ хараастайе харбана бэшэлди, энэ боролжониие эбэрээгээд байналди,— гээд бэеэ зүбтүүлхэ hанаатай Бадма рогаткадаа дахин шулуу хэбэ.

— Эгээл нимэ бишыхан шубуун жэл соо арба миллион хүрэтэр хорхой шумуулнуудые үгы хэдэг, эдэшнии нэгэ үдэр соо 300—400 дахин уурхайдаа ерэжэ, олоhон олзоёо дальбараануудтаа асардаг юм шуу.

— Оо, ёо, ёо, ямар ехэ юумэ эдидэг юм бэ! — гэбэ Гоша. Бадма hомолhон рогаткаараа түргэг харбаад тудангүй, унаhан модо hандайлан hууба.

— Хэрбээ хүнүүд шубууд мэтээр ехэ юумэ эдидэг байгаа haа, бүхэли hара соо эдихэ юумэеэ нэгэ үдэр соо эдижэрхихэ байгаа бшуу. Жэшээнь, дулаан оронhоо ерэдэг хүхэ сүгсэгы сүүдхэдээ өөрынгөө шэгнүүртэ хүрэхэ хорхой шумуул эдидэг байна.

— Хорхой шумуул хэндэ хоро хүргэдэг юм?

— Юу хэлээ гээшэбши? Ой модо гэмтээдэг, ургаса, ногоондо, адуу малда хэды ехэ хоро хүргэнэб. Тиихэдэ хүнэй ажабайдалда хоро хүргэнэ бшуу. Иигэжэ шубуудые хюдажа ябахадаа таанадшье баhал хоро хүргэлсэнэ ха юмта. Жэшээнь, шара шубууд хүндэ хэды ехэ туhа хүр... гэжэ hананат?

— Шара шубуун гү? hүхэр... хүниие айлгахаhаа бэшэ юун ту... хэбэ гээшэб?

— Болиит. Нэгэ шара шубуун... гэ зунай турша соо зуун хул... үгы хэжэ, нэгэ тонно ороохо та... алмадаг юм лэ.

— Аяар нэгэ тонно гү?

— Тиимэ даа.

— Хаанаhаа тингэжэ дуулаа ш... шии? — Бадма этигэжэ ядангяар н... нөөхи хүбүүнэй урдаhаа хараба.

— Эдир натуралистнуудай к... жогто ябахадаа. Шамайе ябаа га... дэм дуулаагүй hэн гүбши. Тии... туhа хэдэг шубуудые иигэжэ шар... туулжа, хюдажа ябахагүй hэн б... даа.

Иигэжэ тэрэ хүбүүнэй хэл... Бадма Гоша хоёр доошоо хараад... шье дуугарангүй hууба. Теэд Б... нүхэрэйнгөө хэлэhэн эдэ үгэн... хэр ойлгоо хаб, мэдэнэгүйб. Н... удаан хөөрэлдэhэнэйнгөө hүүл... гурбан хүбүүд хүтэрэлдөөд, тос... ошожо ябаа hэн.

hурагшадай зунай амаралта

ТҮРҮҮ ОТРЯД ТҮБ ХОТО ОШОХОНЬ

Сэлгеэ hайхан Яруунын түб болохо Нарhатын стадион хүлгөөтэй, шууяатай; хүүгэдэй сагаан кофто, улаан галстугууд миралан байба.

Яруунын бүхы hургуулинуудhаа аймагай слёдто хабаадахаяа суглараhан пионернүүд дуутай шуутай, хүхюутэйнүүд. Стадионой ногоон талмай айлшадые угтан, ногоо эреэн ковёроо дэлгэhэндэл, бамбагар хүхэ нэмэргээ хүүгэдэй хүл доро зөөлэхэнөөр табина.

Слёт эхилжэ, пионернүүд жэрын сэхэ жагсана. Рапорт үгэлгөөр Үльдэргын hургуули бүгэдэнhөө hайнаар харагдаба.

Барабан, горнын абяан зэдэлжэ, хүүгэдэй досоо хүхюутэй. Иимэл байхал даа hайндэр, эдэнэй hайндэр!

Бага бүрхэгшье haань, мүрысөөн эхилжэ, басагад 60 метртэ гүйлдэбэ. Мэшээг үмдэhэн хүбүүд 20 метртэ гүйлдэжэ, бүгэдые хүхеэбэ.

Олон янзын мүрысөөнэй удаа Үльдэргын hургуули түрүүлжэ, эгэтынхид хоёрдохи hуури, нарhатынхид гурбадахиие ээлбэ.

Мүрысөөн үшөө ород лаптаагаар, волейболоор, шатараар, даамаар, столой теннисээр үнгэргэгдэhэн байна. Үльдэргын, Нарhатын, Комсомолой hургуулинууд ород лаптаагаар адли очконуудые абаба. Үльдэргэ волейболоор мүн лэ түрүү hуури эзэлбэ. Нарhатын hургуулиин Н. Доржиев, Үльдэргын hургуулиин Н. Цыдыпова гэгшэд шатараар түрүү hууринуудые эзэлhэн байна.

Нарhатын hургуулиин Н. Шарков, Эгэтын hургуулиин Л. Момоева гэгшэд ород даамаар түрүү hууринуудые эзэлжэ, столой теннисээр Нисэнгын hургуулиин Цыренжапов, Үльдэргын hургуулиин Цыдыпова гэгшэд түрүү hууринуудые эзэлээ.

Нарhатын hургуулиин пионернүүдэй отряд түрүү hуури эзэлжэ, республиканска слёдто хабаадахаяа Улаан-Үдэ ошохоёо бэлдэжэ байна.

Түрүү hуури эзэлhэн пионернүүдтэ, отрядта Хүндэлэлэй грамотанууд барюулагдаба.

Г. ДОРЖИЕВА.

АЯНШАЛГАДА МОРДОХЫНГОО УРДА ТЭЭ

hургуулинуудта зунай амаралта эхилжэ, hурагшад—пионернүүдэй лагерьнуудта амарха, туристска аяншалгада ябаха хаhа ерэжэ байна. Республикын хүүгэдэй туристнарай экскурсиин станци туристска аяншалгада ябагшадые хүтэлбэрилхэ инструкторнуудые бэлэдхэхэ хоёр долоон хоногой семинар hаяхан үнгэргэбэ. Семинарта республикын hургуулинуудай 26 багшанар хабаадалсаа.

Мүнөө зунай туристка аяншалга бүри hайнаар үнгэргэхэ зорилго семинар табина. Семинарта хабаадагшад Хамар дабаанай хормойгоор Улаан-Үдэhээ Сэлэнгын Сульфатна хүрэтэр аяншалга хээ. Энэ аяншалгые туризмын талаар ахалагша инструктор Э. И. Пильман хүтэлбэрилhэн байна. Тэрэшэлэн станциин инструкторнууд Н. Д. Бажеева, Л. Т. Покоева, О. А. Чичулин гэгшэд семинар үнгэргэлгэдэ эдэбхитэйгээр хабаадалсаhан байха юм.

Семинарта хабаадалсагшад инструкторай үнэмшэлгэ абабад. Тэдэнэр мүнөө hургуулинуудтаа бусаад, туристска аяншалгада ябаха бэлэдхэл хэжэ байна.

Ахын Орлигой дунда hургуулиин багша, семинарта хабаадагша В. Ж. Иванов иигэжэ хөөрэнэ:

—Мүнөө жэлэй аяншалга илангаяа бэрхэшээлтэй зам таталха. Тиихэдээ Саянай Нүхэн дабаа дабажа, Түнхэнэй Хэрэн тосхон ерээд, тэндэhээ автобусоор Слюдянка станци хүрэхэ. Тэндэhээ Байгал станци хүрөөд, Эрхүү орохо. Эрхүүhээ ябагаар Братск хүрэхэ байнабди,— гэбэ.

Д. ДАНЖАЕВ.

hурагшад—багшанартаа

Хүн бүхэн зунайнгаа амаралтын үдэрнүүдые сэбэр агаарта үнгэргэхые хүсэдэг. Энэ талаар Баргажанай аймагай арадай гэгээрэлэй таhагай гаргаhан үүсхэл яhала hайшаамаар. Үнгэрэгшэ жэлдэ тус таhагай үүсхэлээр Байгал далайн эрьедэ, Максимиха тосхон шадар багшанарай амарха гэр баригдаhан байгаа. Тингэжэ үнгэрэгшэ жэлэй август hараhаа эндэ багшанар олоороо ерэжэ амарhан, сэбэр hайхан агаарта сэнгэhэн юм.

hуралсалай энэ жэлэй дүүрэхэдэ, үзэсхэлэн гоё агаарта ерэжэ амархые хүсэгшэд олон болоо. Теэд энэ гэрнай нёдондо баригдаhан дээрэhээ досоо талань сагаадаглаа, шэрдэгдээшьегүй үлэhэн байгаа. Энээниие дуулаhан Баргажанай адагай дунда hургуулиин hурагшад зунайнгаа үйлэдбэриин практика эндэ үнгэргэхэ дуратай байhанаа мэдүүлhэн юм. Тингэжэ тус hургуулиин 5—7-дохи классуудай hурагшад долоо долоон хоногоор—ээлжээгээр эндэ ерэжэ, урашуулай хэхэ хүдэлмэри бүтээлсэнэ. Аха классуудай hурагшад тус гэрэй досоо талые штукатурдажа, шэрдэжэ бэлэн болгохо хүсэлэнтэй. 5—7-дохи классуудай hурагшад Орлов Витя, Горбунов Гоша, Зарубин Вова гэгшэд багшанарайнгаа амарха гэрые тойруулаад, хашаалжа дүүргэбэ. Нүгөөдэ — ахалагша классуудай басагад Этингова Юлия, Залуцкая Галя, Бирюкова Люда, Якущенко Люда гэгшэд гэрэй досоо талые штукатурдажа дүүргэhэн байна.

— Багшанарнай июлиин нэгэнhээ эндээ ерэжэ амарханъ. Тиимэhээ эдэ үдэрнүүдтэ бүри эршэмтэйгээр ажаллажа, багшанарайнгаа байха гэрые саг соонь бэлэн болгохые хүсэнэбди,— гэжэ юhэдэхи классай hурагшад Перетолчин Владимир хэhэн, бүтээhэн ажалаараа омогорхоно.

hурагшадай ажал хүдэлмэри хэжэ hураха, дүршэхэдэнь Баргажанай адагай дунда hургуулиин багшанар ходоодоо анхаралаа хандуулжа, тэдэнэйнгээ хэhэн, бүтээhэн зүйлнүүдые хёрхоор шалгажа, заабарилжа байдаг. Мүнөө hурагшадай олонхидынь үйлэдбэриин гурбадахи разрядтай болонхой.

Баргажанай адагай hургуулиин hурагшад тосхон дотороо шэнэ юумэнэй үүсхэгдэхэдэ, тэрэ дороо өөhэдынгөө туhаламжа үзүүлхые эрмэлзэдэг, оролдодог hайн hайхан заншалтай. Эдэнэр хэдэн жэлэй туршада нютагайнгаа ой модоной ажахын хүдэлмэрилэгшэдтэ туhа... жа байдаг. Лебяжиин ой тайга... мүнөө эдэнэрэй уран гараар hуу... гагдаhан залуу модод hархяага... ургажа, hурагшадай хэhэн ажа... лайнь үрэ дүн харуулба. Ажал... бэрхэ hурагшадай гараар хабар... хойшо 173 гектар талмай дээ... модоной бөрбөөстэй таригдаа.

Б. ЦЫРЕМПИЛОВ.

Зураг дээрэ: Витя Орлов, Гоша Горбунов, Вова Зарубин гурбан.

Авторай фото.

Шэнэ ном

ТЭМСЭЛЭЭ ШАНГАДХАНА

Уругвайн олониитын элитэ ехэ ажал ябуулагша Франсиско Р. Пинтосой бэшэhэн «Уругвайдахи профсоюзуудай хүдэлөөн» гэhэн ном hая хэблэгдэжэ гараа. Энэнь оронойнгоо хүдэлмэришэдэй хүдэлөөнэй түүхые зүбөөр харуулhан, марксис удхатай түрүүшын зохёол болоно.

Франсиско Р. Пинтос анхандаа модошо дархан байhан аад, энэ зуун жэлэй эхинhээ Эхэ оронойнгоо хүдэлмэришэнэй хүдэлөөндэ эдэбхитэйгээр хабаадалсадаг болоhон хүн. Революционно тэмсэлэй харюусалгата газарнуудта хододоо ябадаг. Уругвайн пролетаринар өөhэдынгөө түлөөлэгшэ болгожо тэрэниие хоёр дахин парламентда hунгаhан юм. Пинтос 1922 ондо түрүүшынхеэ Москва ерэхэдээ, В. И. Ленинтэй уулзаhан байгаа.

Уругвайн ниитэ-политическэ ухаан бодолой түүхээр, оронойнгоо түүхээр, уласхоорондын политикын асуудалнуудаар шэнжэлгэ хээд, Пинтос үшөө гушаад онуудта тэдэнээ тунхаглажа эхилhэн. Өөрынгөө нэрые оронhоо холуур мэдээжэ болгоhон хэдэн номуудые бэшэhэн байдаг.

hүүлэй 75 жэл соо оронойнь ажабайдалда болоhон шухалын шухала ушарнууд Пинтосой шэнэ ном дотор шэнжэлэгдэн харуулагданхай. Марксис шэнжэлгын арга метод хэрэглэн, угаа олон документ болон баримтануудhаа үндэhэ абажа, Уругвайдахи анги бүхэнэй ямар тала баримталдаг байhаниие элирүүлхэ зуураа, пролетарнадай революционно үүргые харуулна. Пинтос хүдэлмэришэнэй хүдэлөөнэй түүхые юрэл дансалан бэшээгүй, харин орон дотор болодог социально-экономическа, политическэ хүгжэлтэдэ хүдэлмэришэн ангиин дүүргэдэг үүргэ болон нүлөөе зоримгойгоор, этигэмээр харуулhан байна.

Пинтосой шэнжэлэлгэ соо Уругвайн промышленностиин хүгжэлтэ, пролетарнадай бии болоhон ба орон доторхи политическэ тэмсэлэй асуудалнууд харуулагданхай. Пролетарнадые нэгэдүүлхын, профсоюзуудай түрүүшын эмхинүүдые бии болгохын түлөө тэмсэлдэ Пинтос онсо анхарал хандуулна.

Оронойнгоо экономическа, политическэ ажабайдалые американ монополинуудай зонхилдог болоhондо эсэргүүсэн бодоhон түрүү үзэл бодолто хүсэнүүдэй тэмсэл тухай хөөрэнэ. Жэшээлбэл, нимэ баримтанууд харуулагдана. 1956 ондо парламентын депутат, Уругвайн Коммунис партиин ЦК-гай нэгэдэхи секретарь Родней Арисменди олониитын хүсэл эрмэлзэлые үндэhэ болгон, американ монополинуудай ябуулгые мүрдэхэ эрилтэ табяа hэн. Тэрэнэй hүүлээр байгуулагдаhан парламентын комисси иигэжэ элирүүлээ бэлэй: 1953—1954 онуудта хариин предприятинууд өөhэдынгөө гарза «бүглэхын тула» Уругвайн правительствhаа 45 миллион песо абаа. Үнэндөө эдэ компаниинууд ямаршье гарзада ороогүйhөө гадна, гаргашалhан капиталай 20 процент болохо ашаг олзо оруулhан байгаа.

«Национальна түүхэмнай хүдэлмэришэнэй хүдэлөөнгүйгөөр харагдаа haa, «яhагүй загаhан» шэнги байха hэн»,—гэжэ өөрынгөө номой оршол соо Пинтос бэшэнэ. Ороной ажабайдалда хүдэлмэришэн ангиин дүүргэдэг үүргын улам ехэ боложо байhан тухай авторай бэшэhые hүүлэй үеын хэрэгүүд батална. Уругвайда забастовкын болохонь улам олошоржо байнхай. Промышленна хүдэлмэришэд, гүрэнэй болон муниципалитедүүдэй алба хаагшад, багшанар, типографи болон транспортын хүдэлмэрилэгшэд забастовконуудые хэнэ. Ажалшад юумэнэй үнэ сэнгэй дээшээ болоhые буруушаан буhалгаална, хүлhэ салин нэмээхые эринэ, гэр байрын түлбэриин ехэ болоhондо дураа гутана.

Мүн хүдөөгэйшье ажалшад эдэбхитэйгээр тэмсэдэг боложо байна. Хэрбээ таряашанай хүдэлөөнэй hая эхилхэ үеэр экономическа эрилтэнүүд хэгдэдэг байбал, мүнөө таряашад газараа эрид шэнээр хубаарилха эрилтэ табидаг болонхой.

Олониитын хабаадалгатай эдэ буhалгаанууд өөрынгөө ороной хүсэд бэеэ дааhан гүрэн болохын түлөө, демократиин, түрүү шэглэлтэ хүгжэлтын түлөө арад зоной тэмсэлдэ Уругвайн ажалшадай, тэдэниие дахуулжа ябадаг түрүү отрядай—хүдэлмэришэн ангиин политическэ бэлэдхэлтэй байhые харуулаа.

Коммунистнуудай алдар солото парти Уругвайн арад зониие толгойлжо, хото болон хүдөөгэй ажалшадтай нягта холбоотой ябана.

Зоримгой ба нягта эмхидэлтэй, арад зондоо үнэн, пролетарска интернационализмын үзэл бодолдо үнэн байдаг Уругвайн Коммунис парти марксистско-ленинскэ hургаалай арюун сэбэр байхын түлөө тэмсэнэ. Уругвайн бүхы түрүү хүсэнүүд тэрэниие тойрон нэгэдэжэл байнхай.

С. ГОНИНСКИЙ,
профессор, түүхын эрдэмэй доктор. (АПН).

ПРАВДА БУРЯТИИ

Нэгэдэхи хуудаhанда: «Дани—СССР» гэжэ булгэмэй гэшүүдтэй Н. С. Хрущевой уулзаhан, Н. С. Хрущевой Оденс городто ерэhэн тухай ТАСС-ай мэдээсэлнүүд, 1964 оной июлиин 18-да Далум городтохи хүдөө ажахын hургуулида Н. С. Хрущевой хэлэhэн үгэ (түгэсхэлынь хоёрдохи хуудаhанда; «Зуун градус халуунда 11 сүүдхэ соо тэсэбэ» гэhэн репортаж.

Хоёрдохи хуудаhанда: «Партийна ажалые бүтээсэтэй hайнаар эмхидхэхын түлөө» гэhэн гаршаг доро НПСС-эй Улаан-Үдын Октябрьска райкомой секретарь

Мүнөөдэрэй номертоо:

В. Матвеевэй «Абаhан шиидхэбэриеэ мартажа болохогүй» гэhэн статья толилогдоо.

Гурбадахи хуудаhанда: Хурамхаанай совхозой директор А. Новолоцкиин «Үйлэдбэреэ тусхай мэргэжэлтэй болгохо гэбэл—хүтэлбэреэ шэнэдхэн хубилгаха» гэhэн статья; уласхоорондын байдалаар дэлхэйн олон оронуудhаа абтаhан ТАСС-ай элдэб мэдээсэлнүүд; уншагшадай эльгээhэн бэшэгүүд болон корреспонденцинүүд бии.

Дүрбэдэхи хуудаhанда «Байгал» журналай хуудаhануудhаа гэhэн гаршаг доро В. Маркевичын повестьhоо «Үхэлэй эшелон» гэhэн бүлэг; Михаил Степановай найруулан оршуулhан Гэсэрэй туужаhаа «Шэрэм минаата шолмос» гэhэн бүлэг, С. Евтушенкын «Насосно станци» гэhэн шүлэг толилогдоо.

БУРЯАД ҮНЭН

4-дэхи нюур.
1964 оной июнийн 21.

ХИАБЫН СААhАНАА

Бриндли Бэнн үлэсхэлэн соносхоо

ДЖОРДЖТАУН, июниин 19. (ТАСС). Британска Гвианын премьер-министрэй орлогшо Бриндли Бэнн бусад 34 хүнтэй хамта, хуули бусаар арестовалhыень, түрмэдэ тэсэшэгүй муу байдалда байлгаhандань буруушаан, үлэсхэлэн соносхоо.

Англиин губернатор Льюитай захиралтаар, ямаршье гэмтэйень соносхонгүй, орон доторхи хэдэн олон хүн баригдажа тушаагдаhан байгаа. Чедди Джаганай правительствые эдэбхитэйгээр дэмжэдэг хүтэлбэрилхы Арадай-прогрессивнэ партиин ударидагшад тэдэнэй дунда бии. Энэ правительство национальна бэеэ даанхай байха, социальна хубилалтануудые хэхэ политика баримталан бэелүүлдэг юм.

Барижа тушаагдагшадай гарнуудтань гэнжэ зүүлгээд, ниислэл хотоhоо 60 милиин хараанда байдаг Мазаруниин түрмын лагерьта ябуулагдаа.

США Испани хоёрой сэрэгэй хэлсээн

БОНН, июниин 19. (ТАСС). «Франкфуртер Рундшау» газетын мэдээсэhэнэй ёhоор, «Ерээдүйн үүргэ ба Кедис шадархи испано-американска далайн сэрэгэй баазые үргэдхэжэ болохо тухай хэлсээн мүнөө США-гай ба Испаниин хоорондо хэгдэжэ байна. Энэ хэлсээнэй үедэ США-гай далайн сэрэгэй флодой штабай начальник адмирал Макдональд Франкотой уулзаа.

Холбоото Штадууд «энэ баазые «Поларис» ракетэнүүдээр зэбсэглэгдэhэн подводно лодконуудай хэрэглэхэ эгээн торитой баазануудай нэгэн болгохоор бэлэн байна» гэжэ Макдональд ойлгуулаа гээд, тэрэ хөөрэлдөөнэй hүүлээр «Франкфуртер Рундшау» тэмдэглэнэ.

Тэрээнhээ гадна, энэ порт Дундада далайда байhан США-гай зургаадахи флодой «оперативна бааза» боложо магад байна.

П. ХЕККЕРУП: „Н. С. Хрущевой Данидамнай ерэhэндэнь баяртайбди“

ОСЛО, июниин 19. (ТАСС). Данида Н. С. Хрущевой аяншалжа байhан ушар Даниин газетэнүүд болон радиогой анхарал ехээр татана. Датчануудтай совет айлшанай уулзалгые харуулhан фото-зурагууд газетын репортажуудай хажуугаар тунхатлагдана. Эндэхи журналистнууд үсэгэлдэрэй программа тухай бэшэхэ зуураа, Советскэ правительствын толгойлогшо хүдөө ажахы hайн мэдэдэг байhаараа датска экспертнүүдые гайхуулаа гэжэ тэмдэглэнэ.

Н. С. Хрущев тухайда Даниин Гадаадын хэрэгүүдэй министр Хеккерупай газетын хүдэлмэрилэгшэдтэ хөөрэhыень мүнөөдэр «Арбейдербладет» толилоо. «Хрущев—түрэнэй ехэ ажал ябуулагша мүн. Эндэ, Данида юун болоноб гэжэ Хрущев hайн мэдэхэ байна. Дани тухай, манай политика тухай бүхы юумэ мэдэнэ» гэжэ Хеккеруп хэлэнэ.

ТУhАТАЙ АЯНШАЛГА

ВАШИНГТОН, июниин 19. (ТАСС) Совет барилгашадай, энергетигүүдэй делегаци харюугай аяншалга хэжэ США-да гурбан недели ябаба. 1962 ондо США-гай дотоодын хэрэгүүдэй министр С. Юдолл түрүүтэй американска бүлэг мэргэжэлтэд Советскэ Союзда ерээд ошоhон юм.

Делегациин толгойлогшо—СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ И. К. Новиков, СССР-эй Энергетикын ба электрификациин Гүрэнэй үйлэдбэриин комитедэй түрүүлэгшэ министр П. С. Непорожний гэгшэд үсэгэлдэр Арлингтондохи үхэhэдэй газарта хүдөөлүүлэгдэhэн президент Кеннедиин хүүртэ ошожо, венок табяа.

И. Т. Новиков үсэгэлдэр Сагаан байшанда США-гай президент Л. Джонсонтой, тэрэшэлэн гүрэнэй секретарь Д. Расктай уулзаба.

Совет барилгашад болон энергетигүүдэй делегациин харюугай аяншалга хэжэ США ошоhон ябадал ашатай туhатай байгаа. Совет мэргэжэлтэд Теннесси мүрэнэй таладахи нютагуудай, тэрэшэлэн Сан-Луиса, Лос-Анжелос, Сан-Франциско ба Детройдой хэдэ хэдэн томо барилганууды харaба. Эдэнэр американска проектын эмхинүүдэй хүдэлмэритэй танилсаhан, мэргэжэлтэдтэйнь уулзаhан, дүй дүршэлөө харилсан абалсаhан байна.

АЙХАБТАР ХЭРЗЭГЫ ААША

НЬЮ-ЙОРК, июниин 19. (ТАСС). Хараха янзада нилээд аягүй фото-зураг мүнөөдэрэй «Нью-Йорк Геральд Трибюн» газетэдэ толилогдоо. Хэдэн хүн бассейндэ умбажа байна. Полициин хубсаhатай нэгэ сагдаа эрье тээhээ тэдэ зон тээшэ шуумайн ерэбэ. Тиигээд хубсаhатаяа уhа руу умбан орожо, албанайнгаа уялга дүүргээ. Юун болооб гэхэдэ, тэндэ умбажа байгшадай дунда хэдэн негрнүүд бии байгаа. Тэрэ бассейн «ганса сагаан шарайтай хүнүүдтэ зорюулагданхай байшоо». Граждан эрхын түлөө тэмсэдэг бүлэг хүнүүд—негрнүүд ба сагаан шарайтад—Сент Огастинадахи отельнүүдэй нэгэнэй хажуудахи бассейные «хамталха» гэжэ шиидэhэн байгаа гээд, фото-зурагта хабсаргагдаhан мэдээсэл соо хэлэгдэнэ. Уhанда умбажа байhан хүнүүдые хэдэн арбаад сагдаанар шиидмаар сохин, тэндэhээнь намнажа гаргаа.

Үсэгэлдэр Сент Огастинадахи жагсаалда хабаадаhан 60 хүн арестовалагдаа. Хэблэлэй мэдээсэhэнэй ёhоор, энэ хотодохи тэмсэлые хүтэлбэрилдэг Мартин Лютер Кинг юстициин министр Роберт Кеннедидэ телеграмма эльгээжэ, жагсаалда хабаадагшад тушаа айхабтар хэрзэгы ааша гаргаhан ябадал дары мүрдэхэ эрилтэ табиба.

США-дахи гэмтэ ябадал улам олошорно

ВАШИНГТОН, июниин 19. (ТАСС). США-гай юстициин министр Роберт Кеннедиин тунхаглаhан ФБР-эй мэдээнүүдhээ харахада, энэ жэлэй түрүүшын гурба hарын турша соо США-дахи эмхитэй гэмтэ ябадал хэгшэдэй тоо үнгэрэгшэ жэлэй энэл үеынхиhээ 19 процентээр нэмэhэн байна.

Дүрбэн голосоор булиба

АНКАРА, июниин 19. (ТАСС). Турциин парламентын доодо палата Кипр тушаа асуудалаар Исмет Инёнюгай правительствада мүнөөдэр 199 хүнэй дуугаар найдабари үзүүлээ. 195 хүн буруушааhан, 2 хүн hаналаа бариhан байна. Правительствада найдабариин үзүүлэгдээшье haa, палатын бүхы депутадуудай хахад... үсөөниинь зүбшөөжэ дуугаа ... (доодо палата дүн хамта 450 де... татай юм). Тиигэhэнэй удаа ... нистрнүүдэй кабинет тохёол... байдал зүбшэн хэлсэхын тула ... яаралтай заседанида суглараба.

113 гар табигдаа

ЖЕНЕВЭ, июниин 19. (ТАСС). Худалдаа наймаанай, хүгжэлтын асуудалаар ООН-ой Женевскэ конференциин баталhан хэлсээндэ 113 гүрэнэй түлөөлэгшэд гар табиба. Энэ түгэсхэлэй тогтоомжо тус конференциин дүн гаргаhан документ болоно. Конференциин хүдэлмэридэ 120 шахуу орон хабаадаа.

Хэлсээндэ гар табилга июниин 25 хүрэтэр нээмэлээр орхигдоо.

Газарай хүдэлэлгын хойшо...

ТОКИО, июниин 19. (ТАСС). ...ниин 19-нэй мэдээгээр, газарай ... дэлhэнhөө шалтагаалан ганс... Ниигата хотодо 12 хүн үхэhэн, ... хүн шархатаhан, 11 хүн hура... гөөр үгы болоhон байна. 7630 ... 732 харгы, 58 хаалта, 34 хү... сүм гү, али зарим тэды hанд... 22584 байшан, 2894 гектар та... лан уhанда абтаа. 135 судна да... да шэнгэhэн гү, али холо хаяг... байна.

Шатар

АМСТЕРДАМ, июниин 19. (ТАСС). Шатарай зононууд хоорондын 22-дохи (дүүрэхын урда тээхи) турнир тон шахардуу оршон байдалда үнгэрөө. Г. Россетто (Аргентина)—В. Смыслов, О. Квинонес (Перу)—Л. Штейн, К. Дарга (ФРГ)—М. Таль гэгшэд шангаар тэмсэhэнэйнгээ hүүлээр тэнсэбэ. Б. Ларсен (Дани) Б. Спасский хоёрой, Г. Трингов (Болгари) Д. Бронштейн хоёрой партинууд забhарлалгын урда тээ тон орёо байдалтай хойшолуулагдаа.

ДҮҮРЭХЫН УРДА ТЭЭХИ ТУР

С. Решевский (США) энэ... урда тээ Х. Поратые (Израиль) шүүhэн юм, С. Глигоричтой (Югослави) хойшолуулhан парти... тэнсэлгээр дүүргээ. Л. Порти... (Венгри) Б. Бергерые (Австрали), А. Фогельман (Аргентина) З. Врaнешичые (Канада) шүүгээ. Нүгөөдэ партинуудынь хойшолуулагда...

Редактор
Ц. О. ОЧИРОВ.

Манай адрес, телефонууд

АДРЕС ОБЪЕДИНЕННОЙ РЕДАКЦИИ: гор. Улан-Удэ, улица Ленина, 35. Телефоны: редактора—23-67, зам. редактора—38-42, зам. редактора—35-84, секретариата—27-37, отделов: сельскохозяйственного производства и партийной жизни—47-59, 35-14, промышленного производства и партийной жизни—48-89, 33-61 корректорская—35-95.

Улица ЛЕНИНА, 26. Телефоны отделов: идеологического—24-74, советского строительства и быта—31-93, рабселькоров и писем—25—41, 38-30, информации—32-74 и переводов—34-05.

гор. Улан-Удэ, типография управления по печати при Совете Министров Бурятской АССР.

Н00146. Заказ № 512.